

UMUDUN KADINLARI DERGİ KÜNYESİ

Sayfanın sol üst köşesinde üst bilgi olarak derginin logosu yer alıyor. İki bulut arasından doğan güneş görüntüsü. Bulutlar mavi, güneş sarı. Görüntünün üstünde yarım ay şeklinde dizilmiş Umudun kadınları yazısı. Altında düz biçimde dizilmiş “Yazılı, sesli aylık dergi” yazısı. Yazılar mor.

Umudun Kadınları Yazılı ve Sesli Aylık Dergi

Yıl 3, Sayı 36, Ocak 2025

Yayın Kurulu Üyeleri: Emine KAMÇI, Emine ORTAKAYA, Selvet BAYRAKTAR TOKAT, Sultan ÇAMUR KARATAŞ, Şule SEPİN İÇLİ.

Seslendirenler: Ayşenur DERSE, Ceren Serap AKIN, Filiz ARICIOĞLU, Gamze YILGIN, Merve KOÇ, Müge TÜZÜN GERÇEK, Münevver ERTÜRK, Sema ÖZER, Zeynep KILIÇ.

Montaj: Ali CENGİZ, Yılmaz ARSLAN, Zehra Birsen YAMAK.

Düzeltenler: Samet BAYRAKTAR, Sultan ÇAMUR KARATAŞ.

İletişim:

[Web sitesi: www.umudunkadinlari.com](http://www.umudunkadinlari.com)

[E-posta: umudunkadinlari@gmail.com](mailto:umudunkadinlari@gmail.com)

[You tube Kanalı: Umudun Kadınları](#)

<https://www.youtube.com/channel/UCemhgfNg5mivFwRrJPO9FZQ>

[Twitter: Umudun Kadınları Dergi@KadUmudun](#)

<https://twitter.com/KadUmudun>

[İnstagram: umudunkadinlari](#)

<https://instagram.com/umudunkadinlari?igshid=YmMyMTA2M2Y=>

[Facebook hesabı: Umudun Kadınları](#)

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100077440465949>

[Facebook sayfası: Umudun Kadınları Dergi](#)

https://www.facebook.com/Umudun-Kad%C4%B1nlar%C4%B1-Dergi-107662891830597/?ref=page_internal

Podcast: <https://podcasters.spotify.com/pod/show/umudun-kadnlar>

Spotify: umudun kadınları

Spotify: <https://open.spotify.com/show/6AjV2k5J5oO1DgKV3AkuVM>

Apple:

[WhatsApp: Şule Sepin İçli: 05323604831](#)

Sultan Çamur Karataş: [05065140294](#)

UMUDUN KADINLARINDA BU AY

HAZIRLAYAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepim06@gmail.com

Merhaba 2025, merhaba. Hoş geldin demek isterdin ama sen hiç de hoş gelmedim. Yangınlarla, ihmallere, 78 canın ölümüyle geldin. Biz de inatla umut arayışındayız.

Bakalım bu ay kimler neleri anlatmış?

Ebru Bozcuk, yeni yılın gelmesini, duygularımıza tercüman olarak karşılıyor ‘Kandır Beni 2025’ yazısında.

‘Kadının Güncesi’ köşemizde, Selvet Bayraktar Tokat yine bulmuş buluşturmuş kadınlarla umut veren haberleri. Tabii can sıkıcı haberlere yer vermeyi de atlamamış.

Her yaşam bir mücadele içerir. Altınokta Körler Derneğinin Kadın Meclisi Başkanlığını yürüten Cevriye Bayraktar ablamızı yitirdik. Şule Sepin İçli, onun vasiyetini yerine getirerek yaşamından kısa kesitlere ve anılara yer veriyor, ‘Altınokta’dan Bir Cevriye Abla Geldi Geçti’ yazısında.

Çocuğunu özel eğitim okuluna yerleştirmek isteyen aileler, yeterince deneyimli olmadıkları için yanlış seçimler yapabiliyor ve sonra da çocukları adına kaygı duyuyorlar. ‘Duygularımızı İfade Edebiliyor Muyuz’ köşemizde, Menekşe Koçak, otizmli oğlundan dolayı edindiği özel eğitim okullarıyla ilgili somut deneyimlerini paylaşıyor. Ailelere biraz olsun rahat nefes aldırabiliyor ‘18 Milyon Öğrencinin Tamamı Özel Olabilir Mi’ yazısında.

Yayla Boztaş, sokakta tüküren bir kadına çıkışmasından yola çıkarak kendisini eleştirmekle işe başlıyor, bakın konuyu nerelere getiriyor ‘Olmadı’ yazısında.

Kadınlar meslek edinme sürecinde yoğun mücadelelerden geçtiler. Hele hele ilk olmak öyle kolay bir iş değil. ‘Tarihin Kadın Yüzleri’ köşemizde, Emine Ortakaya, ilklerden birini anlatıyor, ‘İlk Türk Kadın Doktor Safiye Ali’ yazısında.

Pek çok dernek var ama Fatma Işık Kaya bize hiç duymadığımız bir derneğin adını duyuruyor ve resim yapma serüveninden örnekler veriyor, ‘Salaklar Derneği’ yazısında.

‘Siz Hiç Eğitilmiş Görme Engelli Seslendirmenin Olduğunu Duydunuz Mu?’ ‘Arı Kovanı’ köşemizde Şule Sepin İçli, dergimizde gönüllü seslendirme yapan Ayşenur Derse ile konuşuyor.

Ayşe Gülçin İlhan, Cemal Süreyya’yı öyle bir anlatıyor ki şiirlerle süslemesine doyamayacaksınız, ‘Mülkiye Cemal Süreyya Ve Ankara’ yazısında.

‘Bilim Dünyasında Bu Ay’ köşemizde, Selvet Bayraktar Tokat, öyle ilginç haberler bulmuş ki ‘Keşke biraz daha bilgi verseydi’ diyeceksiniz. İlişki sorunları olanlar dikkat...

Yeni yılla ilgili duygularını, yine hayvan sevgisiyle dolarak anlatıyor Emine Kamçı, ‘Bir Dost Eli Uzanınca’ yazısında.

Güzel sözlerle kanmayan çok azdır. Sözlerin etkisinde kalanlar dikkat edin, size büyü yapılmış olabilir. O zaman ‘Dengede Kalmak’ köşemizde, Şule Sepin İçli’nin ‘Dil Büyüsü’ yazısı sizi bekliyor.

Sultan Çamur Karataş, ‘Çoğalalım Çoğaltalım’ köşemizde ‘Kedi Otizm Derneği’ Başkanı Serap Dikmen Ahmetoğlu’nu konuk ediyor.

Emine Kamçı, ‘Deneyimlediklerim’ köşemizde, kuru fasulye pişirirken bizi sinir olmaktan kurtarıyor ‘Kuru Fasulye Pişirirken Kabuk Atmasını Nasıl Önlüyorsunuz’ yazısında.

‘Sanatın Kadın Sesleri’ köşemiz yasta. Neden mi? Çünkü çok değerli kadın sanatçılarımızı yitirdik bu ay da ondan. Bale nasıl betimleniyor gibi haberler de var tabii.

‘Selvi Boylum Al Yazalım’ köşemizde, Emine Kamçı’dan ‘Cezvedeki Kuş’ öyküsü var. Bizleri derinlere götürüyor bu öyküyle.

‘Yüreğimizden Taşanlar’ Köşemizdeki şiir de Fatma Işık Kaya’dan. ‘Gizli Sevdam’ diyor.

‘Umut Şarkıları’ köşemizde yitirdiğimiz Gönül Akkor’un ‘Böyle Gelmiş Böyle Geçer Dünya’ şarkısına kulak verelim hep birlikte.

Mücadeleyi elimizden bırakmayacağımız, umut dolu bir yeni yılımız olsun.

29 Ocak 2025

KANDIR BENİ 2025

YAZAN: EBRU BOZCUK

ebrubozcuk@hotmail.com

Bir taraftan, ucundan kenarından da olsa umutlanma isteği, diğer taraftan da yüzyıllık yalnızlık gibi yüreğimize oturan "HİÇBİR ŞEY DEĞİŞMEYECEK" hissi...

Ucube bir dünyanın ortasında sıkışıp kalmış gibiyiz adeta.

Gelecek olan 2025 öyle acınacak halde ki bu kadar adaletsizliği ve böylesine vahim bir tabloyu tek başına nasıl halledecek içinden çıkılır gibi değil.

Malumunuz 2024 sezon finalini pek esaslı yaptı.

Hepimiz oturduğumuz koltuklarda ağızımız açık, yüreğimiz buruk bir şekilde kalakaldık.

Ülkenin ağır yorgunluğunun yanı sıra birçoğumuz acı kayıplar yaşadı, kimileri gitmek zorunda kaldı, kimileri en sevdiğinden, güvendiğinden darbe yedi, kimisi de eksik bir şekilde yaşamaya devam etti.

Neticede Aşık Veysel 'in dediği gibi "İki kapılı bir han" da yaşayıp gidecektik fakat bu kadar da zor olmamalıydı bu iş...

Halk Ekmek büfelerinde sıra bekleyen vatandaşlar, sabahın kör karanlığında yola düşen öğrenciler, geçim derdiyle kıvranan asgari ücretliler, özlük hakları verilmeyen onlarca diplomalı, kira derdi ile savaşımlar, her geçen gün artan kadın cinayetleri, 25 bıçak darbesi atmasına rağmen iyi halle salıverilen ve içimizde pervasızca dolaşılan caniler, bebek cinayetleri ve onca adaletsizlik içinde gelecek olan 2025 ne yapabilir ki sizce?...

Karanlık bir Ortadoğu fotoğrafının içinde olduğumuz aşikâr. Varoluşun hafifliğini değil hiçliğini yaşıyoruz.

Tüm dünyanın, yapılan kısımlara kılını bile kıpırdatmadan öylece durmasını hayretler içinde seyrediyoruz.

Diğer taraftan da Avrupada ki fotoğraflara bakıyoruz.

Onların yeni bir yılı karşımlarken nasıl bir ruh hali içinde olduklarını idrak etmeye çalışıyoruz. Elllerinde şarap kadehleri, kahveleri ile ısıll-ısıll süslenmiş Noel pazarlarında, şaşalı caddelerde, şarkılar söyleyerek, dans ederek en mühimi umut ederek ve buna inanarak gülümsemelerini seyrediyoruz.

İnsan gibi yaşayan, tüm kötülüklerden azade, varoluşlarını sürdüren bu insanları içten içe de kıskanıyoruz hatta.

İşte o vakit şu soruyu da kendine sormayı hak biliyorsun... Ben de insan değil miyim, benim de umut etmeye hakkım yok mu?...

Nuri Bilge Ceylan'ın çok güzel özetlediği yalnız ve çaresiz ülkemde mutluluk zor zanaattır ve hiç kolay bulunan bir şey değildir.

KESİK BİR YARA İLE YAŞAMAYI ÖYLE İYİ ÖĞRENDİK Kİ UMUDA BİLE YÜZ VERMİYORUZ ARTIK...

Gel bakalım 2025...Senin de diğerlerinden farkın yok biliyorum fakat hadi bu sefer şaşırt bizi ne olur...

Bir önceki senenin finalini bilmiyormuşçasına, savaşlar, ölümler, ihanetler yaşanmamışçasına, bebekler öldürülmemişçesine, savaşların sona erdiği, çocuklar da şeker yiyebilsin diyen Nazım'ın ruhunu canlandırırçasına ve HAYAL KURMAKTAN utanmıyormuşçasına KANDIR BENİ...

SİL HAFIZAMI YENİDEN... Yeniden başlamanız için bize bir umut gönder hatta yine Nazım'ın dediği gibi sonu tatlıya bağlanan kitaplarla gel bize...

Kadınlar ölmesin, bebekler ağlamasın, emekli aç uyumasın, çocuklar ıslıl-ıslıl gülsün... Bize bu haberlerle gel...

Sussun karanlık, gün doğsun, Nuh'un gemisine binenler gibi umutlansın insanlık, yeniden doğsun.

Bu şark karamsarlığı bitsin artık, bizim de neşeli şarkılar söyleme vaktimiz gelmedi mi hala?...
Ey 2025 hadi BİRAZCIK UMUT VER HEPİMİZE...

KADININ GÜNCEİ OCAK

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktar@hotmail.com

Merhabalar değerli Umudun Kadınları Dergisi dostları. Yeni bir yılda sizlerle yeniden beraberiz. Yine kadına dair ne varsa paylaşmaya devam ediyoruz sizlerle. bu sayımızda haksızlıklarla mücadele eden hemcinslerimizin sesini duyurma çabasına yer veren haberlerden oluşan bir köşemiz var. Önce başlıklar:

Evlerinde bile güvende değiller... 394 kadın katledildi, 259 kadın şüpheli şekilde ölü bulundu
Katip Çelebi Üniversitesi'nde 'mobbing' eylemi

Manisa'da Ferdi Zeyrek dönemi: Büyükşehir'de kadın çalışanların oranı yüzde 23 arttı

Önce Çocuklar ve Kadınlar Derneği'nden 'cinsel saldırı' iddiasına açıklama

4B Hareketi Kadınları: Flört, Sevişmek, Evlenmek ve Çocuk Yapmak Yok

Evlerinde bile güvende değiller... 394 kadın katledildi, 259 kadın şüpheli şekilde ölü bulundu

Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu 2024 yılı kadın cinayeti ve şüpheli kadın ölümü verilerini Zübeyde Ana Kültür Merkezi'nde basın toplantısıyla açıkladı. Basın toplantısına CHP İstanbul İl Kadın Kolları Başkanı Hatice Selli Dursun, DEVA Partisi İl Kadın Çalışmaları Başkanı Nalan Ilgın katıldı.

Rapora göre 2024 yılında 394 kadın katledildi, 259 kadın ise şüpheli şekilde ölü bulundu. Platform 10 yıldaki en yüksek kadın cinayeti verisi olduğunu dile getirdi. Konuşma yapan Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu Genel Sekreteri Fidan Ataselim, "Kadınlar öldürülüyor. Hiç bu kadar çok öldürüldüğümüz bir dönem olmadı. Bu tesadüf değil. Bütün bu politikaların sonucu olarak 394 kadın cinayeti, 259 şüpheli kadın ölümü gerçekleşti bu ülkede. Aile odaklı politikalardan bahsediyorlar, ailenin korunması, güçlendirilmesi, eylem ve vizyon planı açıkladılar. Şimdi baksınlar bu tabloya. Kadınların yüzde 71'i aile içerisinde öldürüldü. Yüzde 42'si mevcut eşleri tarafından öldürüldü. Kadınların yüzde 57'si evlerinde öldürüldü. Kadınları hapsetmeye çalıştıkları o evlerde kadınlar öldürüldü" dedi. 42 failin adli sicil kaydı olduğunu dile getiren Ataselim, "Biz kadın cinayetlerini durdurmak istediğimizde, yürümek istediğimizde, anayasal hakkımızı kullanmak istediğimizde o kelepçeleri bizim bileklerimize taktılar. O kelepçeleri gerçekleri haber yapan gazetecilere taktılar. Kadın katillerine, tecavüzcülere takmadılar o kelepçeleri" ifadelerini kullandı. Bakanlığa seslenen Ataselim, "İçişleri Bakanlığı Aile Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Adalet Bakanlığı açıklasın. Kadın cinayetlerinin gidişatı ve seyri nedir? Ülkenin İçişleri Bakanı 2024'ün 10 ayı içerisinde işlenmiş kadın cinayetleri verisini açıklarken dedi ki, 274 kadın cinayetinin içerisinde 32 kadın koruma altındayken öldürüldü dedi. Kapısını açtıkları için mi bu kadınlar öldürüldü? Kapıları açtıkları için demek yerine şu kadar memurumuz 6284'ü uygulamamış, KADES'e kadınlar basmış biz koşup yanlarına varamamışız dememişsiniz. Kadınları suçlamayı tercih ediyorsunuz" ifadelerini kullandı.

Genç Feministler Federasyonu temsilcisi Güneş Akşahin de, "Babalar tarafından öldürülen kız çocukları ve genç kadınlarda ciddi bir artış var. Bu yıl 33 kız çocuğu öldürüldü. 19'u babaları tarafından katledildi. 19 kız kardeşimizin, 9'u da annesiyle beraber babaları tarafından öldürüldü. 2023 yılında babaları tarafından öldürülen kız çocuğu sayısı 5, bu yıl ise 19, neredeyse 4 katına çıkmış. Biz ocak ayından beri AKP hükümetini uyarıyoruz. Bu aile odaklı politikalardan derhal vazgeçin. Ailede kadınları şiddete açık hale getiriyorsunuz" dedi.

Cevizlibağ'da bir KYK'da evlilik öncesi eğitim programı düzenlenmesine tepki gösteren Akşahin, "İşte bakan bunu yapıyor. Çocukların nasıl hayatta yaşadığını takip etmiyor. Bakanlık, evlilik öncesi eğitim programı seminerleri düzenliyor. Bu resmen genç kadınlara evliliği dayatmaktır. Bu ülkenin genç kadınlarının derdi ne evlenmek, ne AKP'nin hayat tarzına sahip

olmak, ne de sizin anlattığınız gibi sadece çocuk doğurmak. Bizler bu özgürlük mücadelesinin bayrağını taşıyanlarız" dedi.

Akşahin, evlilik öncesi programın görselini ise buruşturarak attı. Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu temsilcilerinden Şirin Yalıncakoğlu, "Mücadeleyi büyütmek zorundayız. Örgütlenmeliyiz. Her bir yerde örgütlenmeliyiz. Asla korkmamalıyız. Çünkü asla yalnız yürümeyeceğimizi biliyoruz. Kadın cinayetleri verilerini görüyoruz. Bunların hesabını sormak için evlerde, meydanlarda, sokaklarda ve örgütlenerek sesinizi yükselterek kadın cinayetlerini durduracağız diyoruz. Mücadelemiz zor olacak biliyoruz ama bu mücadeleye varız" ifadelerini kullandı.

Basın toplantısında konuşan CHP'li Hatice Selli Dursun "Artık kaybedecek tek bir kız kardeşimiz daha yok. İşte o tek bir kız kardeşimiz için mücadele etmeye, omuz omuza emek vermeye, dayanışma içinde bir arada durmaya devam edeceğiz" dedi. DEVA partili Nalan Ilgın ise, "İstanbul Sözleşmesi'ne taraf olduğumuz zaman şiddetin ne kadar azaldığını veriler bize gösteriyor. Ama sonraki geçen yıllarda şiddet artmaya devam etti. Burada iktidara soruyoruz. İstanbul Sözleşmesi'ne ilk başta taraf olan bir ülke olarak neden ilk başta da çıkan bir ülke olduk? Bunun takipçisi olmaya bizlerle devam edeceğiz" dedi.

Katip Çelebi Üniversitesi'nde 'mobbing' eylemi

YÖK Başkanı Erol Özvar'ın İzmir Katip Çelebi Üniversitesi'nde "2030'a Doğru Yükseköğretim Vizyonu" toplantısına katıldığı sırada üniversitenin Balatçık Kampüsü girişinde Eğitim-İş İzmir 4 Nolu Şubesi, 'mobbing' eylemi yaptı. Üniversite yönetimince uygulanan mobbingin mağdurlarından birinin Nuray Aras isimli çalışan olduğunu belirten Şube Başkanı Elbey Kale, şunları söyledi:

"Konu mobbing olduğunda İKÇÜ yönetimi, çalışanlar arasında ayırım yapmamaktadır. İşlerini layıkıyla yapan güvenlik ve temizlik personeline sudan sebeplerle tutanaklar tutulmakta, soruşturma tehdidi altında çalışmaları beklenmektedir. Kendilerine mobbing uygulanan İKÇÜ çalışanları zaman zaman istifaya zorlanabilmekte, zaman zaman da intihara sürüklenebilmektedir. Bu iki seçenekten birini seçmeyen personeller ise uydurma bahanelerle işinden atılabilmektedir. Mobbing mağdurlarından biri olan Nuray Aras, 2022 yılında KPSS puanı ile atandığı İKÇÜ'de Destek Hizmetleri ve Güvenlik Birimi'nde hizmetli olarak çalışmaya başlamıştır. Haftada bir gün özel eğitim alması gereken ağır engelli oğluna refakat edebilmesi için kurum tarafından idari izin kullandırılmadığından, tüm yıllık ve mazeret izinlerini kullanmak zorunda bırakılmıştır. Bakmakla yükümlü olduğu ağır engelli yakını olan memurun fazla çalışma ve gece çalışmasından muaf olduğuna' dair dilekçe verdiği güne kadar hafta sonları yapılan ÖSYM ve AÖF sınavlarında çalışması için birim amiri Sara Turgut ve Şube Müdürü Abdullah Görkem Ünal tarafından baskı

görmüştür.” Aras’ın 17 Kasım 2023’te sınıf temizliği yaparken kaza geçirdiği, bu kazanın üniversite yönetimince SGK’ya bildirilmediği ve kaza nedeniyle Aras’ın ağır işlerde çalışmaması gerektiğine ilişkin hastane raporuna da uyulmadığını kaydeden Kale, şöyle konuştu:

“29 Mayıs 2024 tarihinde sağlık raporlarıyla birlikte, ‘MEB onaylı Dış Giyim Kalfalık ile Bilgisayar İşletmenliği sertifikalarının olduğunu, üniversitenin beden gücüne ihtiyaç duyulmayan ve uzun süre ayakta kalmayı gerektirmeyen bir biriminde çalışabileceğini’ bildiren dilekçesini Rektörlüğe vermiş, cevap verilmemesi üzerine yazdığı ikinci dilekçesine 30 Temmuz 2024 tarihinde ‘talebiniz uygun bulunmamıştır’ şeklinde yanıt verilmiştir. Nuray Aras, Okula verdiği dilekçesinden rektör ve genel sekreterin haberinin olup olmadığını öğrenmek için Genel Sekreter Nuretdin Memur ile görüşmeye gittiğinde, Nuretdin Memur, kendisinin ve rektörün durumdan haberdar olduğunu belirtmiş, eğer bu şekilde sağlık raporları almaya devam ederse, işine son vermek zorunda kalacaklarını söylemiştir. 31 Temmuz 2024 tarihinde 3 aydır beklediği fizik tedavisine başlanmış, 9 Ağustos 2024 tarihinde Rektörlük, fizik tedavi raporunu ‘fenne aykırı olduğu’ şüphesiyle Nuray Aras’ı evinden ve işinden oldukça uzak mesafede olan İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi’ne sevk etmiştir. 29 Ağustos 2024 tarihinde raporun ‘fenne uygun olduğu’ sağlık kurulu raporuyla onaylanmıştır. İKÇÜ Rektörlüğü’nün tüm bu keyfi uygulamaları neticesinde 26 Eylül 2024 tarihinde Eğitim-İş avukatlarımızla birlikte üniversiteye idari dava açılmıştır. 6 Kasım 2024 tarihinde 8. İdare Mahkemesi tarafından ‘Anayasa ile güvence altına alınan temel haklarından olan sağlık ve çalışma haklarının ihlali anlamına geleceği dolayısıyla davacı açısından telafisi güç ya da imkânsız zararlar oluşabileceği’ vurgulanarak yürütmeyi durdurma kararı verilmiştir. Üniversitenin karara itiraz etmesi üzerine Bölge İdare Mahkemesi 5. İdari Dava Dairesi 5 Aralık 2024 tarihinde itirazı reddetmiştir. Yargılama nihayetinde davanın kabulü ile dava konusu hukuka aykırı işlemin iptaline karar verilmiştir. Nuray Aras tüm bu süreç boyunca yoğun mobbinge maruz bırakılmıştır. Özellikle özel eğitim günleri için kullandığı yıllık ve mazeret izinleri bittiğinde ağır engelli oğlunu derslere götürmesi engellenmiştir.” Nuray Aras’ın ağır engelli oğlunun askerlikten muafiyet işlemlerini İzmir Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi’nde yaptırabilmek için izin istemesi nedeniyle hakaret ve aşağılamaya maruz kaldığını belirten Kale, şöyle konuştu:

“16 Aralık 2024 tarihinde görev yeri değişikliği ve mesai saatleri güya mahkeme kararına uyularak hazırlanmıştır. Buna göre normalde mesaisi 8.00-17.00 saatleri arasında olan Nuray Aras’ın yeni mesaisi sabah 8.00’da başlayıp, gece 20.30’da bitecektir. 1 saatlik öğle arası sayılmazsa, tüm mesaisi boyunca 30 dakika çalışıp, 15 dakika mola vermesi beklenmektedir. Tüm sağlık raporlarına ve mahkeme kararına rağmen gene temizlik işi verilmiş olup her gün 6 adet sınıfı, çok sayıda laboratuvarın da bulunduğu Su Ürünleri Fakültesi ve Eczacılık Fakültelerine ait 2 bina

ile Medya Merkezi'ni de temizlemesi beklenmektedir. Rektörlük, Nuray Aras'ın sağığı ve oğlunun hayatıyla oynadığı yetmiyormuş gibi can güvenliğini de tehlikeye atmak istemektedir.” Üniversite yönetimine karşı yeni bir davanın açıldığını ifade eden Kale, şunları söyledi:

“İKÇÜ Rektörlüğü Nuray Aras'ı sağığından etmek, ağır engelli oğlunu özel eğitiminden mahrum bırakmak için elinden geleni yapmakta, yasaları çiğnemekte, mahkeme kararlarını umursamamaktadır. Kamu kurumlarındaki mesai saatlerini sadece İzmir Valiliğı düzenleyebilmektedir. Temizlik işi yapan bir memurdan 12,5 saatlik mesai yapması beklenemez. İKÇÜ Rektörlüğü derhal yaptığı yanlıştan dönmeli, başta YÖK, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve İzmir Valiliğı olmak üzere tüm yetkili kurumlar bu konuda gereğini yapmalıdır. İnsan haklarını ayaklar altına alan bu uygulamalara karşı gereğinin yapılması için Nuray Aras İKÇÜ Rektörlüğü'ne itiraz dilekçesini vermiş, ayrıca Nuray Aras adına Eğitim İş Genel Merkezimiz tarafından İzmir 4. İdare Mahkemesi'nde yürütmenin durdurulması talepli iptal davası açılmıştır. Emekçilerden yana taraf olan Eğitim İş Sendikası temsilcilerine ve üyelerine yapılan haksızlıklar karşısında boyun eğmeyecek, kararlılıkla hak arama mücadelesini sürdürecektir.”

Manisa'da Ferdi Zeyrek dönemi: Büyükşehir'de kadın çalışanların oranı yüzde 23 arttı

Başkan Zeyrek'in 31 Mart 2024 seçimlerinin ardından göreve gelmesiyle, kadın istihdamı arttı ve seçim öncesinde 604 olan kadın çalışan sayısı, aradan geçen dokuz ayda 744'e yükseldi.

Manisa Büyükşehir Belediye Başkanı Ferdi Zeyrek, kadınların iş hayatına dahil edilmesinin toplumsal kalkınma için vazgeçilmez bir unsur olduğunu vurgulayarak, “Kadınların bilgi ve yeteneklerinden yararlanmak, hem kurumumuzu hem de toplumumuzu daha güçlü kılacaktır. Bu nedenle kadın istihdamını artırmak, bizim için bir tercih değil, bir sorumluluktur” dedi. Kadınların iş dünyasında daha fazla yer alması için fırsatlar sunmanın önemine değinen Başkan Zeyrek, kadınların sadece ekonomik hayatta değil toplumsal hayatta da güçlenmesine katkı sunmayı amaçladıklarını ifade etti. Zeyrek, “Kadınlar, toplumu dönüştürme gücüne sahiptir. Onların aktif bir şekilde iş gücüne katılmaları, ekonomik ve sosyal kalkınmanın anahtarıdır. Bu yüzden kadınların çalışma hayatında daha görünür olması için çalışmalarımıza devam ediyoruz” diye konuştu. Başkan Zeyrek'in liderliğinde Manisa Büyükşehir Belediyesi, kadınların yalnızca çalışan olarak değil, yöneticilik pozisyonlarında da daha fazla yer alabilmesi için çeşitli projeler geliştiriyor. Bu kapsamda, kadınların kariyer gelişimlerine destek sunan programlar hayata geçirildi. Başkan Zeyrek, “Kadınların liderlik rollerinde yer alması, toplumun geleceğı için büyük bir kazanımdır. Belediye olarak bu alanda kadınların yanında olmaya devam edeceğiz” ifadelerini kullandı. Kadın istihdamını destekleyen bir belediye olduklarının altını çizen Başkan Zeyrek, sadece belediye bünyesinde değil tüm toplumda daha adil bir anlayışın yerleşmesine katkı sağlamak istediklerini dile getirdi. Zeyrek, en önemli amaçlarının, Manisa Büyükşehir Belediyesi'nin bu adımların,

kadınların iş gücüne katılımını artırarak diğer kurumlara da örnek olması olduğunu ifade etti. Aralık ayında Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Konseyi'nin (CEMR), Avrupa'da yerel ve bölgesel düzeyde toplumun tüm kesimlerinin hizmetlerden eşit bir şekilde faydalanmaları amacıyla geliştirdiği 'Avrupa Yerel Yaşamda Kadın-Erkek Eşitliği Şartı'nı imzaladıklarını hatırlatan Zeyrek, "Belgeyi imzaladığımız gün, görevim ve yaşamım boyunca kadın erkek eşitliğinin hep savunucusu olacağımı söylemiştim. Bu sözümün arkasında olduğumu yineliyorum" dedi.

Önce Çocuklar ve Kadınlar Derneği'nden cinsel saldırı' iddiasına açıklama

İstanbul'da, M.C.Ö. isimli kadın; rapçi Ege Taştan, Osman Candan ve Mehmet Sait Akpunar'ın kendisine cinsel saldırıda bulunduğunu belirterek suç duyurusunda bulundu. Cumhuriyet gazetesi yazarı Barış Terkoğlu da konuyu köşesine taşıdı.

Terkoğlu, "Bir yanda şarkı sözünden tutuklanan rapçiler. Öbür yanda eldeki delillere rağmen bırakılanlar: Bu düzenin adaleti yok" ifadelerini kullandı. Konunun gündeme gelmesinin ardından Önce Çocuklar ve Kadınlar Derneği, bir basın açıklaması yayımladı. Dernek tarafından yapılan açıklamada, "Cinsel saldırıya maruz bırakıldığını iddia eden M.C.Ö.'ye hukuki destek sunulmuş ve dernek gönüllü avukatları tarafından ilgili şikayet dosyası üstlenilmiştir. Şüpheliler, ifadelerinin alınmasının ardından adli kontrol şartıyla serbest bırakılmış olup, sosyal medyada mesnetsiz açıklamalarda bulunarak şikayetçi M.C.Ö.'yü zan altında bırakmaya çalışmaktadır. Şikayetçi M.C.Ö., cinsel birlikteliklerde rızasının bulunmadığını açıkça beyan etmiş olmasına rağmen, şüphelilerin serbest bırakılması adalet mekanizmasının yetersizliğini bir kez daha ortaya koymuştur. Bir kadının tecavüze maruz bırakılmasından sonra yaşamış olduğu travma ve tehditlerin yanı sıra toplumdan dışlanma ve şüpheyile karşılaşma örneği ne yazık ki bir kez daha yaşanmaktadır" denildi. "M.C.Ö. uyuşturucu etkisi altındayken sadece bir kişinin tecavüzüne maruz kaldığını zannederken, 26 Aralık tarihinde ilgili savcının ağzından kendisine üç kişinin tecavüz ettiğini öğrenmiştir. Bir yanda şarkı sözlerinden tutuklanan rapçiler, öte yanda eldeki delillere rağmen serbest bırakılanlar... Adaletin tecelli etmesi ve mağdurların haklarının korunması adına kamuoyunun duyarlılığına güveniyoruz" diyerek açıklama sonlandı.

4B Hareketi Kadınları: Flört, Sevişmek, Evlenmek ve Çocuk Yapmak Yok

Kadına yönelik şiddet ve nefret söylemi dünyada yükselirken, Güney Kore'de başlayan 4B hareketi Amerika ve diğer ülkelerde yayılmaya başladı.

Güçlenen Kadına Karşı Erkek Baskısı

Güney Kore'de 2014 yılında başlayan 4B Hareketi, Koreli Feminist Platformu tarafından Twitter kullanıcıları arasında başladı. Güney Kore'de kadınların yükseköğrenime kayıt oranı erkekleri geçti bu oran Amerika başta olmak üzere diğer ülkelerde de benzer şekilde seyrediyor. Kadınların işgücüne katılım oranları da arttı. Kadınların toplumsal hayatta güçlenmesi Güney

Koreli erkekleri korkuttu ve kadınları aşağılamak üzere karşı örgütlenmeye başladılar. Koreli erkekler arasında feminizm karşıtı erkek hareketleri ortaya çıktı.

Mart 2022’de Devlet Başkanı seçilen Yoon Suk-yeol, Kore’nin düşük doğurganlık oranı için feminizmi suçladı ve ülkenin Cinsiyet Eşitliği ve Aile Bakanlığı’nı kaldırma sözü vererek seçimi kazandı. Göreve geldikten sonra hükümetin cinsiyet kotalarını kaldırarak insanların cinsiyetlerine göre değil liyakatlarına göre işe alınacağını açıklayan Başkan Yoon, 19 üyeli kabinesine sadece üç kadın atadı. Bu gelişmelere bir tepki olarak 4B Hareketi internette güçlenmeye başladı. Korece’de 4 Hayır (Nos) anlamına geliyor. Kadınlar erkeklerle 4 eyleme hayır diyor; “bisekseu” (erkeklerle seks yok); “biyeonae” (erkeklerle flört yok); “bihon” (erkeklerle evlenmek yok) ve “bichulsan” (çocuk sahibi olmak yok). Hareket üyeleri yaşamlarını kendi özgürlüklerini inşa etmeye adayacaklarını söylüyor. Hareket artık kurtarılamaz gördükleri Koreli erkekleri değiştirmek amacıyla değil. Kadınlara güçlendirici bir yaşam tarzı göstererek değişim getirmeyi umuyorlar “heteroseksüel evlilik veya flörtten gelen riskleri ortadan kaldırmak” istiyorlar. 4B’nin savunucuları, Kore’nin hâlâ kadınlar için korkutucu bir yer olduğunu vurguluyor. Güney Kore, gelişmiş ülkeler arasında en büyük cinsiyet maaş farkına sahip ve kadınlar hâlâ iş gücü piyasasında yaygın ayrımcılıkla karşılaşüyor. 4B kadınları, bağımsız bir yaşam sürdürmek için kendi ekonomik güçlerini inşa etmeyi öncelik haline getiriyor. Birçok grup, kadınların tasarruf yapmayı ve yatırım yapmayı öğrenmesine yardımcı olacak etkinlikler düzenliyor. Hareketin ortaya çıkışından bu yana Güney Kore’deki plastik cerrahi harcamaları 58,3 milyar dolar geriledi. Ülkenin doğurganlık oranı da dünyanın en düşük seviyesinde: 2022’de 0.78 olan doğum oranı 2023’te 0.72’ye düştü.

Gelecek sayımızda daha iç açıcı haberlerle buluşa bilmek umuduyla sevgiyle kalın.

22 Ocak 2025

ALTINOKTADAN BİR CEVRIYE ABLA GELDİ GEÇTİ

YAZAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

Genellikle hayatta olan arkadaşlarım için onları anlatan yazılar yazmayı tercih ederim. Önemli olan, insan yaşarken, kendisiyle ilgili olanları bilmesi. Her zaman bunu yapamıyoruz ne yazık ki. Mücadele içinde geçen bir kadın arkadaşımızın yaşam öyküsünü paylaşacağım sizlerle. Bu tür yazılarımı okuyunca, “Şule ben ölürsem, beni sen anlatırsın herhalde” demişti bana. Böyle bir vasiyeti yerine getirmek, benim için hem çok ağır bir duygu hem de yaşamı çok dillendirilmeyen bir kadını anlatmanın verdiği gurur...

Çoğumuz ona ‘Cevriye Abla’ şeklinde hitap ettiğimiz için ben de böyle anlatmaya çalışacağım onu. Ona ‘Fosforlu’ ‘Cevo’ diyenler de vardı. Adı Cevriye Bayraktar. 1952 yılında Ordu’da doğdu. Genetik olarak körlüğün nüfuz ettiği bir ailenin kızıydı. Babası görmüyordu. Dört kardeşin ikisi de kördü. Kör kardeşi Davut Bayraktar’ı tanıyanlarınız vardır. Cevriye abla, Gaziantep Körler Okulunda ilkokulu bitirdi. Makine Kimya Endüstrisi Marangoz Fabrikasından emekli. İki oğlu var. Oğlu Gürkan Kömürcü çok yetenekli, sesi çok güzel, besteleri olan bir müzisyen. Cevriye ablanın medarıftiharı.

Cevriye abla, yetişkin bir kadının kendi kararlarını verebileceğine inanıyor ve ailesini karıştırmadan evleniyor. Ama gelinlik giyme hayalini gerçekleştirme konusu içinde ukde kalıyor. Doğar doğmaz öğretilmiş ya bir kıza gelinlik giyme mevzusu. Bunu en önemli hayallerinin arasına koymuş. Siz hiç damatlık kıyafeti giyme hayalleri olan bir oğlan çocuğunun olduğunu duydunuz mu? Ben duymadım. Onun bu hayalini gerçekleştirmek isteyen bir arkadaşımızın olduğunu biliyorum.

Cevriye ablanın annesi, kızının habersiz evlendiğini duyunca ona bir mektup yazdırıyor. Okuma yazması olmadığı için başkası yazıyor. Ama mektubu yazan, onun ağzından ne çıktıysa aynısını kâğıda geçiriyor. Mektup şöyle: “Gızım Cevriye, senin gınayı ben yakacağdım, gınayı kimler yaktı sana?” Ne yazık ki kendi kararıyla yaptığı evlilik mutluluk getirmiyor ona. Yoğun acılar içinde geçen bir evlilik olduğunu biliyorum.

Onu Altınokta Körler Derneğinde tanıdım. Kör kadın mücadelesinin öncüsü Fatdim Topçubaşı’nın en yakın arkadaşıydı. Biz ona Fatma abla diyorduk. Rahmetli Fatma abla, Cevriye ablanın çok iyi bir sırdaş olduğunu söylerdi hep.

Gelinlik giyme hayali gerçekleşmemişti ama dernekte yönetici olma hayali gerçekleşti. Şube başkanlığı için yapılacak ön seçimde aday olduğumda, başarılı olacağımı söyledi ama yönetici olacağı sözünü veren ve kazanacağına inandığı diğer adaya oy verdi. Beni destekleyeceğini söyleyip sözünü tutmayınca, ona sitem etmiştim. Bana, “Şule ben yönetici olmayı çok istiyordum. Seni desteklemek isterdim ama o zaman da yönetici olamazdım. Kazanacağına inansam sana oy verirdim” demişti. Şubede yönetici olduktan sonra arı gibi çalıştı. Kadınlarla tek tek ilgilenirdi. Onların sempatisini kazanmıştı. Bir etkinlikte Cevriye ablayı gören kadınlar coşkuyla karşılardı onu. Ancak şube yönetiminde bulunduğu sürece diğer yönetici arkadaşları tarafından hak ettiği değeri göremediğine inanıyor ve bunu sık sık dile getiriyordu.

Cevriye abla yönetici olana kadar mikrofonu eline alıp hiç konuşma imkanı bulmamıştı. Kadınların sorunlarıyla ilgili basın açıklaması yapılacaktı. Şubede kadın ve sosyal işler sekreteri olduğu için bu açıklamayı yapması ondan bekleniyordu. İlk kez mikrofonu eline alıp konuşacağı için çok heyecanlıydı. Yapamayacağını hissediyordu. Fatma abla onu bir yandan motive etmeye

alışıyor, bir yandan da açıklama yapması için aşırı ısrar ediyordu. Kalbinin yerinden çıkacağını hissedenden Cevriye abla açıklamayı yapmayı reddetti. Sanki göreve gelen erkek yöneticiler kendileri mi açıklama yapıyordu? Onun yerine bir başka yönetici arkadaşı basın metnini okumuyor muydu? Psikolojik olarak çok yorulmuştu. Bu görevi benden yapmamı rica etti ve açıklamayı ben yaptım. Ne yazık ki daha sonra bu konuda dedikodular çoğalarak devam etti. Bu konu Cevriye ablayı çok yıpratmıştı.

Ayrıntılarda çok boğulduğu için zaman zaman bizi de zorlardı. Organizasyon yaparken, çok panikler, her şeyin olumsuz yanını düşünürdü. “Ya kimse gelmezse, ya bu etkinlik şöyle şöyle olunca iptal olursa?” gibi kaygıları olurdu hep. Onun bu yönünü açık açık eleştirdim, hiç alınmazdı.

Sonra da Genel Merkezde yönetici oldu. Onun ayrıntıcı yanını en çok hoş gören arkadaşı da Genel Başkanı Feri Kurl’di. Cevriye ablayı sabırla dinler, onu rahatlatmak için elinden geleni yapardı. Cevriye abla başkanın bu tavrı karşısında kendisini çok değerli hissedirdi.

Genel Merkez yönetiminde Kadından Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığını yaparken, bazı şube başkanları Kadın Meclisine delege gndermeyince, yine panik oldu. Tutturdu Kadın Meclisi kapanacak diye. Elimden geldiğince onu yatıştırmaya çalışırken, bir sonraki seçimde yönetimde hiç kadın olmasın mı? Ondaki telefon gelir gelmez, anlamıştım başıma gelecekleri. Duyacaklarımdan emindim. Telefonu biraz geç açarak söyleyeceklerimi planlamıştım. “Eyvahlar olsun! Sana demedim mi Kadın Meclisi kapanacak diye? Bak yönetimde hiç kadın yok” dedi. Kadın Meclisinin kapanmayacağı konusunda ona dakikalarca dil dktğm hiç unutmuyorum. Kadın Meclisi yaşıyordu. Cevriye abla da rahat nefes almaya başlamıştı. Ama “şimdi olmasa da daha sonra mutlaka kapanır” demekten de kendini alamıyordu.

Farkında olmadan onun için bir ilki daha gerçekleştirdik. Gaziantep Körler Okulu grubu olarak okulumuza toplu ziyaret düzenledik. O gün facebook bize Cevriye ablanın doğum günü olduğunu fısıldadı. Biz de kalabalık gruba onun için temsili küçük bir pasta aldık. Pastayı keserken, “şule, sana hiç oy vermedim ama ben seni çok seviyorum, ilk kez doğum gnm kutlandı. Ne kadar mutlu olduğumu anlatamam” demişti. Çocukken doğum gününün kutlanmaması o zamana göre doğaldı ama bugüne kadar kutlanmaması hepimiz için çok şaşırtıcı bir durumdu.

Cevriye abla kimseyi kırmak istemez, herkesi memnun etmeye çalışırdı. Kolay mı insanları aynı anda mutlu edebilmek? Bunu yaparken de en çok üzülen, yine karamsarlık şapkasını giyen o olurdu.

Vefa duygusu çok önemliydi onun için. Bir keresinde hastalanmıştı ve onu ziyarete gitmiştik. “Sen hasta olunca ben geledim ama sen geldin” diyerek mahcubiyetini ifade etmişti. Aslında sık

sık telefonla arayıp hatır sorma, haber almada üstüne yoktu. Kimseyi ihmal etmez, herkesi önemserdi.

Maalesef çok yakın bir dostumu aynı günde kaybettiğimiz için İstanbul'a gitmiştim. O gün Cevriye abla da aniden ayrılmıştı aramızdan. Cenaze törenine katılamadım ama vasiyetini yerine getirmeye çalışıyorum. Belki çok daha farklı, anlatılması gereken anıları vardır ama benden bu kadar olsun.

Yalnız atladığım bir konu daha var. Cevriye abla Seyranbağları Huzurevinde kalıyordu. Ölümünden bir gün önce huzurevindeki arkadaşlarıyla dışarıda bir güzel eğleniyor. Uzun zamandan beri anneleriyle birlikte olmayan oğullarıyla evde buluşuyorlar. Güzel güzel sohbet ediyorlar aynı günün gecesinde. Sabaha karşı nefes alma zorluğu başlıyor. Anlayacağınız, eğlenmeyi ve sohbet etmeyi çok seven Cevriye abla, dostları ve çocuklarıyla bir arada olduktan sonra 23 Aralık 2024 tarihinde gidiyor.

Eminim ki pek çok hayallerin vardı gerçekleşmeyen ve bir o kadar da yaşadığın acılar. Kadınların yaşamlarına birebir dokunma fırsatı bulduğun için çok şanslısın. Acılarını dert ortağı olmaya dönüştürebilmişsin. Ne mutlu sana. Seninle daha çok, iyi kilerimiz oldu. Birbirimize kızdık, kırıldık, güldük, eğlendik. Tıpkı dört mevsim gibi her duyguyu farklı anlarda yaşadık.

Altınokta'dan bir Cevriye abla geldi geçti. Anıları, kadın mücadelesi tarihinin sayfalarında yer aldı.

22 Ocak 2025

DUYGULARIMIZI İFADE EDEBİLİYOR MUYUZ? 18 MİLYON ÖĞRENCİNİN TAMAMI ÖZEL OLABİLİR Mİ?

YAZAN: Menekşe KOÇAK

meneksekck06@gmail.com

2012 -2013 Eğitim Öğretim Yılında otizimli oğlum Koray özel eğitim sınıfı öğrencisi olarak ilkokula başladı. Sınıf arkadaşı Celal'di. Celal sayıları çok seviyor, zihninden dört işlemi yapmaya bayılıyordu. Ancak küçücük sınıfta masa başında oturmaya zorlandığı için bunalıyor; bunaldıkça da takıntıları ve problem davranışları ile çevresindekileri bunalıyordu... Her gün anneye “Celal bağırdı, Celal vurdu, Celal sınıftan kaçtı gibi şikâyetler geliyordu...”

Annesi bir gün ağladı...” Senin imkânın var, Koray sıkıldığında eve gidiyorsunuz. Ben servisi beklemek zorundayım. Celal benim hatam yüzünden burada.” dedi. Çok ama çok acı bir hikâyeydi onunki...

Celal anaokuluna, okul müdürünün önerisiyle iki yıl gitmişti. Celal, temel ihtiyaçlarını bir iki kelime anlatıyor, mecbur kalmadıkça konuşmuyordu. Müthiş bir matematik zekâsı vardı. Çok hareketliydi. Durumun farkında olan okul müdürü, Celal’le özellikle ilgilenmiş ve anneye Celal’in ilkokulu, okulunda arkadaşlarıyla bitirmesini önermişti. Ama anneyi ikna etmeyi başaramamıştı. Çünkü anne, bir özel eğitim kurumuyla görüşmüş ve özel eğitim alması halinde Celal’in bir yıl içinde konuşacağı vaadini almıştı. Anne bu vaade inanmıştı; zamanında benim de inandığım gibi...

Celal özel eğitim sınıfına gitmeye, haftada 8 saat özel eğitim ve rehabilitasyon merkezinden destek eğitim almaya başlamış. Maalesef anne pek çok otizmlili çocuk annesi gibi büyük bir hayal kırıklığı yaşamış.

Ülkemizde özel eğitim uygulamaları çoğunlukla ödül ceza sistemine göre yapılandırılır. Çocuk komutu yerine getirirse ödül, getiremezse ceza alır. Öğretmen, çocuğa sürekli komut verir; getir, kaldır, yaz, boya, kes, sil, tak, çıkart, otur, kalk. Çocuktan bu komutları yerine getirmesi istenirken çocuğun duygusal dünyası genellikle yok sayılır. Hareketleri de kısıtlanır.

Celal, ana sınıfının şarkılı oyunlu ortamından ve akranlarından ayrılarak özel eğitim ortamına gelince daha da içine kapanır, takıntıları artar. Otizmlili binlerce çocuğumuzda olduğu gibi...

Maalesef özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde, ailelere otizmlili çocukların çok gelişeceği konusunda bol bol umut verilir... Çünkü her çocuk para demektir yani müşteridir. Bu nedenle özellikle küçük yaşlardaki çocuklar için çok değerli olan zamanları, bu vaatlerle boşu boşuna heba edilir. Çünkü mevcut özel eğitim kurumlarındaki eğitim çocuğun gelişimini desteklemekten çok uzaktır.

Hakikat şu ki paranız varsa ve ilkokul mezunu iseniz, adli kaydınız temiz olmak kaydıyla iki üç daireyi birleştirerek özel eğitim ve rehabilitasyon merkezi açabilirsiniz. Yapmanız gereken psikoloji, özel eğitim, fizyoterapi gibi alanlardan mezun sorumlu bir müdürü ve birkaç personeli işe almaktır.

Özel Eğitim Kurumları Yönetmeliği’nde binanın alt yapısıyla ilgili net ölçütler vardır. Ancak merkezin eğitim kalitesiyle ilgili herhangi bir kontrol sistemi yoktur.

Engelli çocuğu olan aile Rehberlik Araştırma Merkezine gider. Çocukla yarım veya bir saat ailesinin rehberliğinde görüşme yapılır ve eğitsel değerlendirme raporu hazırlanır. Bu raporda öğrenciyle verilmesi istenen hedefler ve kazanımlar yazılır. Aileye bu rapor verilerek istediği özel eğitim ve rehabilitasyon merkezinden hizmet alması önerilir.

Özellikle otizm boyutunda ailenin hiçbir bilgisi yoktur... Yeni tanı almıştır, doğru eğitim veren kurum nasıl olur bilmez. Bu nedenle de çocuğuyla ilgili en güzel vaadi veren kuruma inanır ve başlar. Aylar geçer, çocuğunda gelişme yoktur, yeni bir kurum arayışına girer ama ne aradığını bilemez.

Burada sorulması gereken sorular şunlardır:

“Ailenin, engel türlerine göre değişen özel eğitim yöntemlerini bilmesi mümkün mü?

Özel eğitim ve rehabilitasyon kurumlarının ailenin eğitim yöntemi konusunda yetersizliğini kullanmasına engel var mı?”

Elbette ki bu soruların cevabı “Hayır” olur. Bu nedenle hemen MEB özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinin eğitim kalitesini artırmak için ölçütler geliştirmeli ve kurumları denetlemelidir. Mesela aşağıdaki soruların cevabını içeren bir sistemle kurumlar değerlendirilebilir:

“Özel eğitim ve rehabilitasyon kurumuna yılda kaç öğrenci kayıt yaptırıyor? Gerekçesi nedir?

Kaç öğrenci kurumdan ayrılıyor? Gerekçesi nedir?

Kurumdan uzun yıllar eğitim alan öğrencilerin seviyesi nedir?

Kurumun eğitim kadrosunun değişim sıklığı nedir? Gerekçesi nedir?”

Özel eğitim ve rehabilitasyon kurumlarının yetersizliği sonucu aileler sık sık kurum değiştirir. Bakanlık, kurum değişikliğinin nedenlerini araştırmak yerine yılda iki kere kurum değiştirme kuralını getirir. Yani sorunu yok sayar.

Kurumların verdikleri eğitimin kalitesini gösteren bir derecelendirme sistemi yoktur. Bu da iyi reklam yapan kurumun çok öğrenci toplaması anlamına gelir. Ayrıca giderleri azaltmak için eğitimcilere düşük ücret verilmesi sık sık öğretmen değişikliğine neden olur. Bu denetimsizlik sonucunda eğitim vermeden vermiş gibi devletten para alan kurumlarla ilgili haberler basına yansır.

Bu konu Yusuf Tekin’in de gündemindedir. Özel Eğitim Konfederasyonunun düzenlediği toplantıda, özel eğitim kurumları arasında çürük elmalar olduğunu, bunun için biyometrik kimlik doğrulama sistemini önemsedğini belirtir. Yani Bakanlık için öğrencinin ders saatinde kurumda olması esastır. Eğitimin içeriği ile ilgili bir çalışma yoktur.

Oysa devlet, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerine çok büyük paralar aktarmaktadır. Bunu Yusuf Tekin şu şekilde ifade eder: "An itibarıyla bu konfederasyon kapsamında 3 bin 284 özel kurumumuz var. Bunların her birisi saygın bir işlevi yerine getiriyor. 700 bine yakın öğrencimiz var, buralarda eğitim öğretim süreçlerini devam ettiren. 60 bine yakın personelimiz var. Toplam kamusal genel bütçedeki karşılığı yıllık 30 milyar lira civarında. Bir de destek ödemesi söz konusu. Burası hem ulvi bir alan hem de Millî Eğitim Bakanlığının kendi üzerindeki sorumluluğu paylaşabileceği, kendileriyle çok saygın ilişki kurması gereken alan."

Evet özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri, 700 bin öğrenci, 60 bin eğitimci ve 30 milyarı aşkın paranın dolaştığı devasa bir alan. Ama devlet 700 bin öğrencinin aldığı eğitiminin niteliğinden habersiz... Bu akla ziyan bir durum değil mi?

Celal'in annesi, "Celal ile özel olarak ilgilenirler yani özel ders alır, 30 kişilik sınıfta kaybolmaz." diye düşündüğü için okul müdürünü dinlemedi ve özel eğitimi tercih etti. Yani özel kelimesinin büyüüne kapıldı ve çok pişman oldu.

Sayın bakan da özel kelimesinin büyüüne kapılıyor ve Türkiye Yüzyılı Maarif Modelini hayata geçirdiklerini ve bu müfredatın 18 milyon öğrencinin tamamını özel kabul ettiğini belirtiyor.

Elbette 18 milyon öğrencinin hepsi çok değerlidir. Buna şüphe yok. Ancak Bakan 18 milyonu özel kabul ettiğinde her biri için bireyselleştirilmiş eğitim planı hazırlamak gerektiğini unutuyor galiba.

Celal bugün kaybedilmiş yani evde ailesiyle kaderine terk edilmiştir. Türkiye'de oğlum da dahil olmak üzere kaderine terk edilen on binlerce genç vardır. Yusuf Tekin özel eğitimdeki başarısızlığı başarı gibi aktarıyor. Ne diyelim vay haline 18 milyon öğrencinin...

Gelecek yazımızda özel eğitimin içeriği ile ilgili dertleşmek üzere hoşça kalın.

13 Ocak 2025

KAYNAKÇA

1. MEB ÖZEL EĞİTİM KURUMLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
<https://ookgm.meb.gov.tr> 20 .11.2024
2. MEB ÖZEL EĞİTİM KURUMLARI YÖNETMELİĞİ

OLMADI!

YAZAN: Yayla BOZTAŞ

yaylaboztas@yahoo.com

Kadın, dönüp parkta oturduğu bankın arkasına tükürdüğü an göz göze geldik. "Olmadı!" dedim, "Olmadı!" Hiç suçlanmadı, gözümün içine bakarak tersledi beni.

"Neymiş olmayan, hem sana ne?"

Durmadım, onunla sürtüşmenin beni hırpalayacağını ayırımdıydım."

Olmadı!" diye yineleyip yürümeye devam ettim. Arkamdan hâlâ söyleniyordu. Duymak istemediğim için hızlandım.

İçimden geçenleri söyleyemeyişin sıkıntısıyla dönüp baktım. Yanındaki pazar arabasını iterek ters yönde parktan çıkıp yola koyuldu. "İyi ki" dedim. Ya peşimden gelip söylenmeyi sürdürseydi ne yapardım? Korktum mu, yoksa haksız mıydım? Bula bula eleştirecek, taşralı bir kadını mı bulmuştum. Toplumdaki bunca çürümüşlüğü görmezden gelip sözümü ona mı geçirecektim?

Bilerek, para hırsıyla, kendisine çıkar sağlamak, inşaat yeri açmak için ormanları yakanlara, bin yıllık zeytin ağaçlarını kesenlere, kadınları öldürenlere, küçük çocuklara tacizde bulunanlara

sesini çıkartamayan sen bir parkta yere tüküren kadını uyararak görevini mi yaptın şimdi? Dişine uygun onu buldun değil mi? Bak yanıldın işte nasıl direndi sana. O kendince haklı buldu kendini. Hakkını aradı, haklı olmadığı halde. Bravo doğrusu...

Devamlı olanları dinleyip üzülen, ülkede ekilemeyen toprakların, yapılamayan üretimin yüzünden günden güne artan fiyatların, azalan alım gücünün fakirleştirdiği insanları, madenlerde ölen yüzlerce işçiyi, hasta olursam hangi hastaneye giderim korkusunu, okullarda ellerini yıkayacak sabun bulamayan çocukların sorununu, eğitim adı altında yapılan yanlış uygulamaları, çöpten yiyecek toplayan yaşlıları, para kazanmak için küçücük bebekleri göz göre göre öldüren çeteleri... Bunları görmezden gelen yetkilileri görmüyor ve öfkeni yere tüküren kadına yöneltiyorsun. Onu yargılıyorsun, asıl kendini yargılamalısın. Ülkesinin gidişindeki bozuklukta senin de suçun olduğunu düşünmek yerine tek bir kadına yöneltiyorsun öfkeni. Asıl sana “Olmadı!” demek lazım...

Öğretmenken, yazarken, anneyken eksik yaptığın bir şeyler olmadı mı sence? Yeterli miydin? Görevlerini tam olarak yerine getirmiş olsan da asıl yapmak istediklerini yapabildin mi? Haksızlığa, yolsuzluğa, hırsızlığa karşı çıkabildin mi? Yapmaya çalıştıkların yeterli oldu mu? Avaz avaz bağırarak, yapanlara tavır koyup engelleyebildin mi? Yoksa herkes gibi sende arkadaşlarınla bir araya geldiğinde konuşarak mı kurtardın vatani? Sen de mangalda kül bırakmayanlara mı katıldın? Yüzlerce hayvanı öldüren, bunların öldürülmesi için kanun çıkaranlara ulaştı mı karşı duruşun? Her türlü yolsuzluğu, hırsızlığı, haksızlığı yapıp tereyağından kıl çeker gibi aklananlar için neler geçti aklından? Yalnızca konuştun, konuştunuz, konuşuyorsunuz... Olmadı!...

Kadını uyardığın günden beri aklından çıkmıyor bu düşünceler. Her gün haberlerde olanları izleyip aynı isyanla söylenip duruyorsun. Bunca yaşa gelmiş, insan tanımış, öğrenci yetiştirmiş biri olarak hâlâ bu sıkıntıları duyma, huzursuz olma çok üzücü.

Bu düşüncelerin yüzünden ruhun örseliyor bedenini. Değerli şair Cahit Sıtkı Tarancı'nın dediği gibi “Bilmek Büsbütün Yanmakmış.” Hele bilmek, görmek, üstelik susmak susturulmak ise yanmak değil büsbütün ölmekmiş.

TARİHİN KADIN YÜZLERİ

İLK TÜRK KADIN DOKTOR SAFİYE ALİ

HAZIRLAYAN: Emine ORTAKAYA

e_mine_ortakaya@hotmail.com

Safiye Ali (2 Şubat 1894, İstanbul–5 Temmuz 1952, Dortmund), Türk doktor.

Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk kadın tıp doktoru ve tıp eğitimi veren ilk kadındır. Anne çocuk sağlığı üzerine çalışmalar yapan Safiye Ali'nin adı Süt Damlası Bakımevleri ile anılır.

Mesleki çalışmalarının yanı sıra İstanbul'da başlayan feminist harekete katılarak Türk kadınının seçilme hakkı için mücadele etmiştir.

1894 yılında İstanbul'da dünyaya geldi. Babası Sultan Abdülaziz ve II. Abdülhamid'in yaverlerinden Ali Kırat Paşa, annesi Şeyhülharem Hacı Emin Paşa'nın kızı Emine Hasene Hanım'dır. Safiye Ali, dört kız kardeşin en küçüğüydü.

Ailesi, Osmanlı İmparatorluğu döneminde çeşitli hizmetleriyle tanınmıştır. Dedesi Hacı Emin Paşa 17 yıl Mekke şeyhülislamlığı yapmış ve hâlen aktif beş vakıf kurmuştur.

Babasını küçük yaşta kaybeden Safiye Ali, dedesi Emin Paşa'nın Valide Çeşme'deki konağında büyüdü.

Safiye Ali Hanım İstanbul'da Amerikan Kız Koleji'nde öğrenim gördü. Ocak 1916'da kolejden mezun oldu.

Kolej yıllarında iken tıp doktoru olmaya karar verdi. Kadın hastaların kadın doktorları tercih etmesinden ötürü ülkede kadın doktorlara gereksinim duyuluyordu ancak Darülfünun Tıp Fakültesi henüz kadın öğrenci kabul etmiyordu.

I. Dünya Savaşı sürerken maddi güçlüklerle rağmen Almanya'ya giderek Würzburg Üniversitesi Tıp Fakültesinde öğrenim gördü. Dönemin Maarif Nazırı

Ahmet Şükrü Bey'in yardımıyla devlet bursu alan Safiye Ali, çok hızlı bir şekilde Almanca öğrenerek hemen derslere başladı.

Amerikan Koleji mezunu olması sebebiyle zorluk çıkaran Bavyera Millî Eğitim Bakanlığı, sınavda aldığı birincilik derecesi karşılığı Safiye Ali'ye “doktor namzeti” unvanını verdi. 1921 yılında “bebeklerde iç Pakimenenjit kanaması' hakkındaki tezi ile diplomasını aldı.

İstanbul'a döndükten altı hafta sonra kadın ve çocuk hastalıkları ihtisası yapmak üzere tekrar Almanya'ya gitti. Burada Dr. Ferdinand Krekeler (sonradan aldığı adı ile Ferdi Ali) ile evlendi.

Haziran 1923'te Türkiye'nin ilk kadın doktoru olarak icazetnamesini aldı ve eşi ile birlikte Cağaloğlu'nda muayenehane açtı. İlk zamanlar tanınmadığı için muayenehanesine kimse gelmemiştir ve hatta kadın olduğu için düşük vizite ücreti ödemek isteyenler bile olmuştur.

İstanbul'da beş yıl doktorluk yaptı ancak karşılıksız olarak anne-çocuk sağlığına yaptığı hizmetler klinik çalışmalarının önüne geçti. Bu dönemde ayrıca Amerikan Koleji bünyesinde açılan ilk kız tıp okulunda jinekoloji ve obstetrik dersleri vererek kızlara tıp eğitimi veren ilk kadın öğretim üyesi olarak tarihe geçti.

Anne sütünden kesilen ve steril süt içme imkânından mahrum olan çocuklar için Fransız Kızılhaç'ı tarafından kurulup 1925'te Himaye-i Etfal Cemiyeti'ne bırakılan Süt Damlası Bakımevi'nin başına geçen Safiye Ali, gönüllü çalışmalarıyla bakımevine etkinlik kazandırmıştır. Süt Damlası'ndaki çalışmaları kadınları emzirmeye teşvik etme; yetersiz beslenen çocukların

sağlıklı beslenebilmeleri amaçlı eğitimler düzenlemeye odaklıydı. Safiye Ali ayrıca sütten kesilmiş 1 yaş sonrası hasta ve zayıf çocukların bakımı ile ilgilenmek üzere Hilal-i Ahmer Hanımlar Merkezi Küçük Çocuklar Muayenehanesini kurdu. Londra, Viyana ve Bolonya'da düzenlenen kongrelerde Himaye-i Etfal Cemiyeti'ni temsil etti.

Mesleğinin zirvesinde iken Süt Damlasından istifa etmek zorunda kaldı.

Ocak 1928'de sadece muayenehane doktorluğu yapıyordu. Bu tarihte, İstanbul'da muayenehanesi olan hekimler arasındaki tek kadındı. Bu dönemde toplum, kadın doktora o kadar yabancıydı ki Malul Gaziler Büyük Ticaret Salnamesinde adı, "Safiye Ali Bey" olarak geçmektedir. Erken Cumhuriyet dönemindeki kadın hareketinin içinde yer alan Safiye Ali'nin 1928'de Bolonya'da toplanan Beynelmilel Kadın Doktorlar Konferansı'nda edindiği sosyal ve bilimsel izlenimleri Servet-i Fünun'da yayımlanmıştır.

Safiye Ali, mesleki çalışmalarının yanı sıra İstanbul'da başlayan feminist harekete katıldı ve Türk Kadınlar Birliği'nin Sıhhiye Komisyonu başkanlığını üstlenerek fuhuşla mücadele için çalıştı.

Kanser teşhisi konulması üzerine Türkiye'den ayrılarak Almanya'ya yerleşti.

II. Dünya Savaşı yıllarında sağlığı el verdiği sürece mesleğini sürdürdü. 5 Temmuz 1952'de Dortmund'da 58 yaşında öldü.

Kaynakça

İstanbul Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2012. Erişim tarihi: 30 Nisan 2016. ctx_ver=Z39.88-2. ^ a b c d e f g

www.lacivertdergi.com. Laciver Dergi, Say 8, Aralık 2014

Türk-Alman İlişkileri Sempozyumu, 8-10 Ekim 2009.

https://tr.wikipedia.org/wiki/Safiye_Ali

SALAKLAR DERNEĞİ

YAZAN: Fatma IŞIK KAYA (Fadime)

fadime.62@gmail.com

90'lı yıllarda İzmir'in Dikili ilçesinde SALAKLAR DERNEĞİ vardı. Üyeleriyle röportajlar yaparlardı sık sık. Salaklığı aptallıkla karıştırmamak gerekiyormuş. Salak; haddinden fazla iyi niyetli, haksızlığa da uğrasa, kazığı da yese bu özelliğini koruyan, yeniden, yeniden kazıklanacağını, haksızlığa uğrayacağını bile bile baş koyduğu yolda karınca misali ufak adımcıklarla yürüyen saftiriklere deniyormuş. Eğer hâlâ duruyorsa, ben o salaklar derneğine başkan olacak hâtunum valla. Gelmişim 54 yaşına. Gözler kör. Otur, keyfine bak dimi? İlle de Bir şeylerle

uğraşacağım. Yok müzik, yok yazı, yok şiir, yok resim. Ülke şartlarında kimse bana takmıyor ama ben pür devam. Çok sevdiğim o güzel şarkıdaki gibi "Belki bir gün, bir gün diye, beklerim ümit ile."

Diğerleri neyse de şu resim var ya resiiiiiiii!... Ömrümü yiyor çıtır çıtır!... Hadi görsem neyse. Alırım boyalarımı, otururum masama, çizer, boyarım. Benimkisi bin bir çile. Boyalarımı renklerine göre ayırdığım saksılarım yetmeyince her rengin ikişer, üçer saklama kabı oldu. Öyle kimileri gibi yalnız karakalem, yalnız kuru boya, yalnız pastel de çalışmıyorum. Canına yandığının yağlıboya ve mürekkep gibi zor boyalar hâriç hepsinin tadına bakıyorum. Bazen Mavi kutusuna kırmızı, sarı kutusuna yeşil kaçırıyor. Benim suçum yok tabii. Boyalar çok yaramaz ne yapayım?... Annem, babam onların yaramazlığını benim üstüme atıp, kızıyor dikkat etsene diye. Hele bir de onca uğraştan sonra vücuda getirdiğim eserciğimi bir görene gösterip: "Bu ne?... Bir şeye benzetemedim." yanıtını aldığımda... Düşünün artık ruhcağızımın hâlceğizini. Yâni kısacası, hiç yoktan başımı ağrıtıyorum keyif çatmak dururken.

Bu tatlı belâyı başıma canımdan çok sevdiğim, doğuştan görme engelli, dünyaca ünlü, dâhi ressamımız Eşref Armağan Hocam sardırdı. Hem de hiç haberi olmadan. Göz rahatsızlığımın sinir bozucu bir şekilde, sinsi sinsi ilerlemeye başladığı 80'li yılların sonlarında, bir gazete haberiyle tanıdım sevgili Hocamı. "Kaz uçar da Laz uçmaz mı?" diyerek kendini boşluğa bırakan fıkradaki Karadenizli misali, "Kör resim yapar da, biraz gören yapmaz mı?" diyerek işe koyuldum. Ve bugünlere geldim. Önceleri masa lâmbamın aydınlığında, hasta gözlerimi kısarak, alnımı kırıştırarak, bu durumun neden olduğu baş ağrıları içinde çizip, boyarken, gözlerimin ihanetinin son haddini bulması sonucunda ister istemez hiç görmeden yapmaya başladım resimeciklerimi.

Geçenlerde, annemle bir kutu kuru boya aldık. Hani şu en kalınlarından. Satan kız arkalı, önlü dedi. Ben sandım ki kutu iki taraflı, altısı arkada, altısı önde. Eve bir geldik, amaniiiiinn!... Kalemle iki renkli. Yarısi başka, diğer yarısi başka renkte. Yahu, hadi yaptınız, bari aynı rengin açık ve koyu tonlarını birleştirin dimi. Olmaaazzzz!... Yarısi beyaz, yarısi mavi. Yarısi sarı, yarısi yeşil. Birkaçının ucu da kırık üstelik. Geri götürdük, almadılar pisler. Uçlarını benim kırdığımı sandılar birde. Eeeee, bu kör nasıl kullanacak şimdi boyacıklarını?... Tutturdum; "bunların ortalarından kesilmesi gerek" diye. Babam; ben bıçakla ikiye ayırırım dedi. Sevindim. Aldı annemin ekmek tahtasını ve en büyük bıçağı. Oturdu masaya, başladı kesmeye. İkındı, sıkındı, kolları koptu ama sonunda başardı. Sonra da; diğerleriyle uğraşamayacağını, gücünün kalmadığını söyledi. Eeeee; boyalarım n olacak?... Ben onları kullanmazsam kurtlanırım be. Aldım kendim gibi körleşmiş makasımı. Körleşmiş dediysem kumaş, ip falan kesmiyor. Kâğıt, şu, bu rahat. Aldım elime birde kalem, kucağıma da bir tepsi. Başladım makasla yavaş, yavaş kesmeye. Evire, çevire makası dolandırdım kalemin etrafında. En sonunda da, iki elimle bir kıvırdım, çaatttt!... Sonra diğerlerinin

sırayla icâbatına baktım. Boyalarımıyla birlikte Makasımı da kıldım, ellerimi acıttım, siz sağ, ben selâmeeett. En sonunda da kırık, dökük boyacıklarımı her renge ayrı ayrı tahsis ettiğim kutu ve saksılara, annemin yardımıyla yerleştirdim. Çıkan çöpleri toparlamak ise işin ikramiyesi oldu. Kucağımda tepsi de olsa, bir körün etrafı kirletmeden bir şey kestiği duyulmuş mudur?... Şimdi diyeceksiniz ki: "Neden sen de oturup, baban gibi ekmek tahtası ve bıçak kullanmadın a kadın?..." Arkadaş ben körüm. Diğeri de adı üstünde BABA. Ortalama bir Türk ailesinde, hangi baba göz göre göre görmeyen çocuğunun eline koca bıçağı almasına izin verir?... Bu çocuk 50'sini geçmiş bile olsa. Hemen her işi gizli, saklı yaparak öğrendim ben.

Şu anda annemler televizyon başında izledikleri her neyse kahkahalarla gülüyorlar. Alıp örgümü, ben de onlara katılsam ya. Oturmuş, bilgisayar başında yazı yazıyorum. Üstelik boyalarımın acıttığı ellerimi dinlendirmeyi bile düşünmeden.

Salağım ben salaaakkkk!... Hem de en katmerlisinden. Mutlaka araştıracağım. Eğer dernek hâlâ oradaysa, Dikili'ye yerleşmeyi bile düşünebilirim.

8-Ekim-2016-Cumartesi.

ARI KOVANI

SİZ HİÇ EĞİTİMLİ GÖRME ENGELLİ SESLENDİRMENİN OLDUĞUNU
DUYDUNUZ MU?

Konuk: Ayşenur Derse

Söyleşiyi yapan: Şule Sepin İçli

sulesepin06@gmail.com

Şule: Arı Kovanı köşemizden hepimize kucak dolusu merhaba sevgili Umudun Kadınları izleyicilerimiz. Bugün sizlerle sesinden tanıdığınız bir arkadaşımızla söyleşeceğiz. Ayşenur Derse. Kendisini sesinden değil de geçmiş bilgileriyle tanıyalım isterseniz.

Ayşenur: merhaba sevgili izleyicilerimiz. Her ay dergide bu seslendirmeleri biraz tembellik etsem de yapmaya çalışıyorum. 26 yaşındayım, Bursa'da yaşıyorum. Çanakkale'de okudum. Üniversiteyi Trabzon'da okudum, Türkçe öğretmeniyim. Şu an 2. Yılımı çalışıyorum.

Şule: Engel durumun ne?

Ayşenur: Doğuştan görme engelliyim. Renkleri biraz fark edebiliyorum ama yazı okuyamıyorum.

Şule: Engelsizlerin olduğu bir okulda mı öğretmensin?

Ayşenur: Evet. Ortaokulda öğretmenim.

Şule: Seslendirme hikâyesinin yolculuğunu öğrenmek isteriz. Daha önce seslendirmeyeyle ilgili bir amacın var mıydı?

Ayşenur: İlkokuldan itibaren bir şeyler okumayı sevdim. Biz hep farklı programlarda okurduk. Lisedeyken kendi kendime evde okuyup kayıtlar almaya başladım ama o zaman daha çok şiirler okuyorduk. Üniversitede de aynı şekilde, sınıfta ya da kendi kendime metinden, şiirler okuyup kaydediyordum ama kimseyle paylaşma gibi bir durumum yoktu. Eğitimini almayı düşünmemiştim. Böyle bir eğitimin verildiği hiç aklıma gelmemişti. Görme engelli birinden, bir hocanın online olarak seslendirme eğitimi verdiğini öğrendim. Madem böyle bir eğitim var, neden almayayım şeklinde düşündüm ve bana eğitim verip vermeyeceğini öğrenmek için dergide seslendirme yapan Zeynep Kılıç hocayla konuşmaya karar verdim.

Şule: Zeynep hocaya nasıl ulaştın?

Ayşenur: Eğitimi haber veren görme engelli bir abi aracılığıyla iletişim kurdum. Beni Zeynep hocayla tanıştırdı. Hoca benden bir deneme kaydı istedi. Kaydımı gönderdiğimde, ilk söylediği, burnumda bir sıkıntının olmasıydı. Gerçekten de burnumda sorun vardı. Bir sürü hatamı sıraladı. Sonra beni eğitim grubuna koşulları anlatarak dahil etti.

Şule: O grupta tek görmeyen sen miydin? Kaç kişiydiniz?

Ayşenur: Evet, benim dışımda herkes görüyordu. Sekiz kişiydik diye anımsıyorum. Duruma göre zaman içinde bu sayı arttı ya da azaldı.

Şule: Uyum süreci nasıl oldu? Önce diksiyon eğitimi mi aldın? Diksiyonun da gayet iyi görünüyor.

Ayşenur: İlk derste, harfleri çıkarma şeklimize baktı. Hangi harf, nereden, nasıl çıkar? Dil dış teması, ağız açıklığı gibi konular. İlk çalışmada sözlük okuduk. Kaydın toplamı, 29 saat sürmüştü. O da bunları hiç üşenmeden dinlemişti. Çoğu insan, ses tonunu beğendiyse, onun sesini güzel bulur. Çok iyi seslendirme yapacağını düşünür, sese önem verir. Ses tonundan ziyade, vurgusu, tonlaması, diksiyonu nasıl? Bunlar daha önemli.

Şule: Bu okumaları nasıl yapıyorsun? Kulaklık mı kullanıyorsun, yoksa ezberliyor musun?

Ayşenur: Seslendireceğim her metni ezberlemem mümkün değil. Kulaklıktan okuyorum. İki farklı cihaz kullanmak zorunda kalıyorum. Ya telefondan okuyup bilgisayardan kayda alıyorum ya da bunun tam aksi. Kelime kelime okutarak yapıyorum. Bir cümlemin başını telaffuz ederken, kulağınızdan o cümlemin sonunu duyuyorsunuz. O anki cümleyi telaffuz ederken, bir yandan da bir sonraki kelimeleri, cümleleri hangi imlaya, hangi kurala uygun olarak ne şekilde ağzınızdan çıkaracağınızı planlamanız gerekiyor beyninizde. Anlık olarak pek çok işi aynı anda yapmanız gerekiyor.

Şule: Bu tür seslendirmeleri daha önce dinlemiştim. Dergilerde arkadaşlar seslendiriyordu. Bunu kendim de yaptım. Bu eğitimi almayınca çok mekanik bir ses oluyor. Kulaklıktan duyuyorsun, seslendirmesini mekanik mekanik konuşuyorsun. Onun vurgusunu yapmak, diksiyon kurallarına uymak, ses tonunu ayarlamak, bunlar bayağı ayrıntı bir iş. Önce o metni yüksek sesle mi okuyorsun? Provayı nasıl yapıyorsun?

Ayşenur: Önce metin çözümlemesi yaparız. O metinde nereler vurgulanacak, ne, ne şekilde okunacak? Zaman kısıtlı olduğunda her metin için böyle detaylı oturup onu yapma imkânımız olamıyor. Metni defalarca prova etmem gerekiyor okumadan önce. Hala o mekanik sesi duyma ve ona bağlı olarak mekanik deşifre etme durumunu kendi üzerimden atmaya çalışıyorum. Bunu hala başarabildiğimi sanmıyorum. Çok fazla pratik yapmak gerekiyor.

Şule: Dergide seslendirdiğin ‘Bilim Dünyasında Bu Ay’ metni gören yazıyla yaklaşık 5 sayfa. Bunu prova etmen ne kadar zamanını alıyor?

Ayşenur: Bir kayıt ortalama 15 dakika sürüyor. Bunu bazen 20-30 kez okuyorum. Bir oturuşta, art arda değil, öyle bir sabrım yok maalesef. O şekilde yapabilmeyi çok isterdim. Ben ayda bir kez metin seslendiriyorum. Ama bunu her ay bir kere değil de düzenli olarak bir kitap seslendirsem mesela, her gün, ara vermeden çalışsam, bu 30 prova 5 provaya düşer. Zeynep hoca hiç prova almaz mesela. Çokça pratik yapmak önemli. Biz duyarak seslendirdiğimiz için üç-dört prova alalım.

Şule: Bir de teknik konular, yabancı isimler var. Onların nasıl okunduğunu araştırıp anlamak, bunlar da zaman alan süreçler. Daha önce seninle konuştuğumuzda, bu işin abartılacak bir durum olmadığını söylemiştin. Ama gerçekten de çok önemsenecek bir durum. Çünkü görenler, bunları deşifre ederken, yanlış okuduklarında, bunları söyleyip baştan alabiliyorlar. Senin öyle bir şansın yok gibi. Cümleyi baştan almıyorsun. İşimizi kolaylaştırmak için mi böyle seslendiriyorsun yoksa kulaktan okuyunca böyle mi olması gerekiyor?

Ayşenur: Montajdaki kişiyi yormamak için böyle yapmaya çalışıyorum. Kelime kelime okuttuğumuz için geri alabiliyoruz. Bir önceki cümleye geri dönebiliyoruz ama bende mi böyle oluyor bilmiyorum. Duyduğumuzu mekanik olarak deşifre ettiğimiz için dikkat çok fazla dağılıyor. O metnin ruhundan çıkıyorsunuz. Geri sardığınızda, o zaman sadece görev bilinciyle seslendirmek, kaydı bitirmek düşüncesiyle hareket ediyorsunuz. O zaman ortaya hiç iyi bir şey çıkmıyor. O motivasyon, o akış bir kere bozulduğu zaman, sürekli hatalar çıkıyor. Kulaklık kayıyor, bilgisayar bir uyarı veriyor. Telefonda bildirimler gelebiliyor. Bunlar odağınızı tamamen dağıtabiliyor. O yüzden mümkün olduğunca duraklamadan kayıt almaya çalışıyorum ki o metnin ruhu bozulmasın, metnin akıcılığından çıkmayayım diye.

Şule: Zaten senin seslendirmelerinde kelime aralarında boşluklar oluyor, cümle aralarında değil.

Ayşenur: Oluyor çünkü tak bir bildirim geliyor, duruyorum.

Şule: Gerçekten çok emek yoğun bir süreç anlattığın kadarıyla. Kabartma ekran okuyucularla seslendirmek nasıl olurdu acaba? Hiç deneme fırsatın oldu mu?

Ayşenur: Kabartma ekranım olmadığı için hiç denemedim. Zeynep hoca kabartma kitaptan çalışmayı önermişti.

Şule: Ekran okuyucuyla ya da kısa metinleri yazarak seslendirmek belki süreci daha da kolaylaştırabilir.

Ayşenur: Kabartma yazıyla seslendirmeyi hiç denemedim, muhtemelen daha kolay olur. Çünkü dikkat dağıtacak bir şey olmayacak. Mekanik bir ses duymadığınız için okuduğunuzu seslendirmek her zaman daha kolay olacaktır. Ona alışıp seslendireceğim her metni kabartma olarak bulamama düşüncesiyle o işe hiç girmedim. Daha konforlu bulup daha sonra duyarak seslendirmek çok daha zor olur diye hiç başlamadım.

Şule: Duyarak seslendirmek, süre açısından daha kısa olduğu için daha ekonomik görünüyor. Biz senin gören bir arkadaş olduğunu sanıyorduk önceden. Görmediğini sonradan öğrendik. Sen her ne kadar mekanik seslendirdiğini söylersen de biz bunu fark edemedik. Bir arkadaşımız deşifre ederken anlamıştı. Bilgisayardaki konuşma programından fark etmişti. İlk seslendirmeyi bize mi yaptın?

Ayşenur: Bir kütüphaneye masal okumuştuk. İlk seslendirmeye masalla başlatıyor Zeynep Hoca, duygu durumları, karakter canlandırmaları çok fazla olduğu için sesimizi kullanmayı öğrenelim diye. Sonra sizinle devam ettim.

Şule: Bundan sonra seslendirme konusunda ne yapmayı düşünüyorsun?

Ayşenur: Tercih edeceğim iki içerik var. Bilimsel metinler ve masallar. Seslendirdiğim metin daha çok işe yarasın istiyorum. Roman seslendirmek, birinin kaliteli vakit geçirmesini, romandaki duyguları yaşamasını sağlamak kıymetli olabilir. O yüzden ya çocukları masalla mutlu etmek istiyorum ya da insanlar bir şeyler öğrensin diye bilimsel metinleri seslendirmek istiyorum.

Şule. Belki bir youtube kanalı açılabilir. İnsanlar seslendirmek istediklerini böyle yayıyorlar.

Ayşenur: Onun takibini yapacak sabır yok bende. Biri talep ederse olabilir belki ama kanal açmak, yönetmek, takip etmek, videoları düzenlemek, yüklemek gibi bir isteğim yok.

Şule: Peki bu nasıl çocuklara ya da insanlara ulaşabilir o zaman?

Ayşenur: Şimdiye kadar bunu hiç düşünmedim. Sadece bir istek olarak içimde kalan bir düşünce. Bunu nasıl hayata geçirebilirim, bir yerden başlayabilirim hiç düşünmedim.

Şule: Görmeyen arkadaşlardan çok cesaretli insanlar var. Görselliği çok kaliteli olmasa da içerik üretiyorlar. Ücretli olarak seslendirme yapmayı hiç düşündün mü?

Ayşenur: Onu hiç düşünmem ve istemem de. Hep gönüllü olarak yapmak ve bir işe yarasın şeklinde düşünürüm.

Şule: Çok fedakârca yaptığın bir iş. Gönüllü olarak dergimize çok büyük katkılar sunuyorsun. Aklımıza gelmeyen, paylaşmak istediğin başka konular var mı?

Ayşenur: Seslendirmenin fedakarlıklarından, zorluklarından hep söz ettik. Görenlere göre ne kadar zahmetli bir iş yaptığımızı vurguladık. Bunlar doğru da ama seslendirmenin kattıklarını asla inkâr edemem. Bu işi yapan, hatta benden daha çok uğraşan arkadaşlar var. Eğitimli olarak tek beni biliyorsunuz. Onlara tavsiyem, bunun eğitimini alarak yapmaları olur. Gerçekten o teknik detayları öğrenmek çok farklı. Bir görme engelli, karşısındakiyle göz teması kuramıyor. Jest ve mimiklerini, beden dilini de sınırlı ölçüde kullanıyor. İnsanlara hitap edebilmek için elimizde sesimiz var. Bunu da olabildiğince iyi şekilde yapmalıyız ki görmememizden kaynaklanan o açığı bir yerden kapatalım. Seslendirmeyi sadece kayıtta, mikrofon başında kullanacağımızı düşünmeyelim. Seslendirmede her metni farklı duygularda deşifre etmeye çalışıyoruz. Vurgular, ses tonu, diksiyon, bunların hepsini günlük hayatımıza entegre etmiş oluyoruz. İnsanların sizi gerçek anlamıyla dinleme, dikkate alma, önemseme düzeyleri ciddi ölçüde değişiyor. Konuştuğumuzda, kulak kabartılan, dinlenen biri oluyorsunuz. Özellikle öğretmen arkadaşlarımız için geçerli. Ben bütün metinleri önce kendim okuyorum. Sonra öğrenciler okuyorlar. Hiç dinleyeceğini tahmin etmeyeceğiniz öğrenciler, ben okurken dikkatle dinliyorlar. Bunu beni çok sevdiklerinden değil, ses tonu değişiklikleri, vurgu tonlamalar, karakter canlandırmaları, duygu geçişleri dikkatlerini çekiyor, çok hoşlarına gidiyor. Meşakkatinden söz ettik ama yararlarından, seslendirmeden sonra bizde olan değişikliklerden de söz etmemiz lazım. Günlük hayatta da kullanıldığı için görme engellilerin bu eğitimleri almaları gerektiğini düşünüyorum.

Şule: Bunları projelendirmek gerekiyor. Eğitim alanlar çok iş yapıyorlar. Görme engelliler neden yapmasın? Üstelik pek çok deşifre programlarını daha etkin kullanıyorlar. Görmeyenlerin yaptıkları montajlar, şimdilerde herkeste yaygın olan potcast adıyla yayımlanıyor bu deşifreler. Ne kadar eğitim aldın ki seslendirme yapabilecek hale geldin?

Ayşenur: Eğitimimiz biraz parça parça oldu. 4-5 ay çalıştık. Sonra hepimizin farklı yoğunlukları oldu. Burada Zeynep hocanın etkisi çok büyük. Belirli bir sürede bitecek bir eğitim planlamadı. Tekniği öğrendikten sonra başımızın çaresine bakmamızı istemedi. Annesinin yoğun hastane süreçleri oldu. Farklı telaşları var ama hala aklımıza takılan bir durum olduğunda sormamızı söyler. Biz de hala sorarız. Bu yüzden hala öğrenciyim ve o eğitim hala devam ediyor. Biten bir süreç değil. En azından benimki bitemedi.

Şule: Sürekli seslendirme yapmadığın için belki de bitmiyor ama bir yerde de süpervizörlük gibi oluyor. Bir şekilde denetleniyorsun, yanlışların görülüyor. Bu da çok kıymetli gerçekten.

Ayşenur: Çok fazla metin türü var. Karakter canlandırması gereken metinler, bilimsel metinler var. Şu ana kadar hiç çalışmadık ama dublaj, belgesel gibi çok fazla içerik ve tür var. Hepsinin farklı farklı detayı, tekniği ve yöntemi var. Zeynep hoca hep ulaşılabilir bir yerde durduğu için biz ona hep sorarız.

Şule: Zaman zaman gazeteler engellilerle ilgili farklı haberler yapmak istiyorlar. Senin gibi eğitim almış kişilerle ilgili haber yapmak isterlerse, katılmak ister misin? Ayşenur Derse olarak değil de görme engellilerin yapabileceği işler konusunda güzel bir tanıtım olur.

Ayşenur: Bu tür işlere hiç bulaşmak istemem. Benim hedefim, eğitim süreci. Yapılacak haber buna vesile olacaksa, eğitim almak isteyen olursa bunları araştırabiliriz. Bunun için elimden geleni yaparım. Sadece bilinmek, duyulmak olsun amaçlı habercilik işine girmesem daha iyi olur.

Şule: Bu konuda çok ısrarcı olmamak lazım. Zeynep hoca seni yetiştirmek istese, seslendirme eğitimcisi olup görmeyenlere eğitim vermek ister misin?

Ayşenur: Zeynep Hoca destek olursa olur. O bize bir eğitim verdi. Onun aynısını mı isteyecek? Bu konuyu daha önce hiç düşünmemiştim. O beni yeterli görürse olur. Kendimi böyle bir iş için yeterli görmem. Bu alanda çalışmak isteyen hevesli arkadaşlar varsa, neden olmasın?

Şule: Türkçe öğretmeni olmanın seslendirme yapmaya katkısı ne? İkisi arasında ilişki nasıl kurulabilir?

Ayşenur: İkisinin de birbirine katkısı oluyor. Türkçe öğretmeni olmanın seslendirmeye katkısı, cümlede vurgulanacak yerleri seçerken oluyor. Tamlamaları vurguluyorsunuz. Nerede tamlama var, neresi ne şekilde okunmalı, sıfatlar, zarflar, dil bilgisi açısından yararı oluyor. Seslendirmenin Türkçe öğretmeni olmaya katkısı, telaffuz çalışıyoruz. Yarın kelimesini uzatıyorlar. Her hafta bir kelime çalışıyoruz. Hayır kelimesini uzatıyorlar. Başka bir hafta kendi sözcüğündeki e harfinin kapalı olması gerektiğini çalışıyoruz. Böyle telaffuz çalışmak onların hoşuna gidiyor. Sınıfta tiyatro yapmaya söz verdim.

Şule: Görme engellilerden oluşan bir grupla mı, yoksa karma bir grupla eğitim almak daha zevkli acaba?

Ayşenur: Karma olmasını yine tercih ederdim. Onlar benden daha az pratik yaptıkları halde, benden daha iyi seviyelere gelebiliyorlar görerek seslendirdikleri için. Duymak bu süreci biraz yavaşlatıyor. Onlar iki saat çalışıyorsa, siz 3-4 saat çalışacaksınız. Onlara yetişeyim, gruptan geri kalmayayım dürtüsüyle o dönem daha çok çalışmışım. Ama herkes görme engelli olunca, biraz daha ağırdan alabilirdim.

Şule: Zaten böyle bir eğitimi görmeyenlere vermek daha uzun zaman alabilir. Bunların ayrıntılarını eğitim verenle konuşmak gerekir. Yeterince bilgi aldığımızı ve paylaşım yaptığımızı düşünüyorum ama yine de son söz senin olsun.

Ayşenur: Kayıttan sonra söylemek istediklerim aklıma gelebilir ama şu an yok. Tekrar tekrar ve tek söyleyeceğim; evet bu zor ve meşakkatli bir süreç. Tembel bir öğrenci olduğum için bu süreç olması gereken noktanın gerisinde. Bu eğitimi almak, bunun yararlarını gözlemlemek, görmek, bütün her şeye değerdi. Görme engellilere, bir şekilde bu eğitimi almalarını, bunun etkilerinden yararlanmalarını tavsiye ederim.

Şule: Dergiye verdiğin gönüllü katkıların sonucu seslendirmelerini keyifle dinliyoruz. Dinleyiciler de çok beğendiklerini ifade ediyorlar. Bu nedenle hem dergi olarak hem de bir kadının bu şekilde seslendirmen olarak yetişmesi bizi gururlandırıyor ve çok mutlu ediyor. Dileriz, bundan sonra daha çok görme engelli seslendirmen arkadaşlarımız olur. Eğitimler alarak bu işe önem verirler. Belki biz de dergi olarak böyle bir proje yaparız.

Ayşenur: Ne güzel olur yaparsanız. Bizden daha iyileri yetişir, ben bunu çok isterim.

Şule: Dergimizde seninle hep devam etmek isteriz. Tembel olduğuna kesinlikle katılmıyoruz. Hem öğretmensin hem başka işlerin var. Bir metni defalarca okuyup seslendirme yaptığın için de kendine haksızlık etmemen gerektiğini düşünüyorum.

Ayşenur: Böyle bir fırsat verdiğiniz için size, aynı zamanda Zeynep hocaya çok teşekkür ediyorum.

Şule: Biz de çok teşekkür ediyoruz.

28 Ocak 2025

MÜLKİYE CEMAL SÜREYA VE ANKARA

YAZAN: Ayşe Gülçin İLHAN

aysegulcinilhan@gmail.com

Yahya Kemal Ankara'nın en çok İstanbul'a dönüş halini sevmiş, bu hâli de sık sık dile getirmiş. Münir Nurettin, revaklı aziz İstanbul derken Sait Faik sokak sokak sevmiş Konstantinapol'ün en deniz halini. Neyzen Tevfik, Yahyâ Kemal, Orhan Veli ve niceleri. Türk Edebi yazınında hep âşık olunan şehir olmuş İstanbul...

Oysa Ankara. Ankara'm... Ankara'mız...

Elbette var Başkent'e atfedilmiş şiirler, şarkılar.

Kurşun gibi ağır bir havadan başlanıp gri ve soğuk bir bürokrasi şehri demek kimi zaman adet olmuş. 80'li yıllarda karbonmonoksit akşamlardan dem vurulmuş sanki aynı tarihlerde memleketin diğer yerleri tozpembeymiş gibi. Eski taşra yeni memur kenti denivermiş koskoca Cumhuriyetin tarihini bilmezcesine. Ve kolayca kızlarına da vefasız denmiş kimi şarkılarda. “Her gören ağlamış, kalbini bağlamış Ankara kızlarına .” Kimse bilmemiş Ankara kızlarının cefakâr halini.

1950’lerde Cebeci’de, Siyasal Bilgiler Fakültesinden Kızılay’a doğru bir elinde kitapları diğer elinden hiç düşürmediği yenibahar sigarasıyla genç bir Mali Şube öğrencisi yol almaktadır. Tığ gibi genç adam Ankara’yla o ilk tanışıklığını şöyle anlatır yıllar sonra:

“1950 yılında Haydar Paşa Lisesi’ni bitirince Mülkiye’ye mi girsem Siyasal’a mı diye çok düşündüm. Ankara’ya gelip ikisinin de aynı okul olduğunu görünce çok şaşırdım.” (1950-1954) der geleceğin aşk şairi Cemal Süreya.

Ankara’ya ilk gelişinde henüz 18 yaşındadır genç şair. Yüksel caddesindeki Mülkiyeliler Birliği uğrak yerlerinin başındadır. Siyasî fikirlerini konuşmakta çekingen tavır sergilediği o yıllarda şiirinde ana tema kadın ve aşktır. Tarihi tavukçu Lokantası dönemin edebi kişilikleriyle buluşup sohbet ettiği yine bir Kızılay klasiğidir şairin o dönemde. Kelimeler aşka dönüştürken onun dilinde sadece şiir mi olmuştur ya da şiir mi kalmıştır? yaşamıştır aşkı, acı çekmiş belki de unutmıştır ve şu dizeler dökülmüştür yeni tanıştığı Ankara’ya:

Bende tarçın sende ıhlamur kokusu

Yürürüz Başkent’in sokaklarında.

Keşke yalnız bunun için

Sevseydim seni.

Süreyya’nın deyimiyle; Ankara onun için “İyi kalpli bir üvey anadır.”

Sert ve otoriter yüzüne rağmen merhametle sahiplenmeyi bilmiştir Ankara genç şairi her zaman.

1959–1960 yılları arasında Ankara’da yedek subay olarak askerliğini yapar . Aynı yıllarda bir şiir kitabı ve iki şiir antolojisi yayımlamış olmakla birlikte en önemli başarısı olan Edebiyat Dergisi Papirüs’ün (1966 -1970) temelleri Ankara’da atılmıştır.

İkinci yeni hareketinin önde gelen şairi Süreya ilk şiiri “Şarkısı Beyaz “1 Ocak 1953’te Mülkiye dergisinde yayınlanır. 1966’da yayınlanan “Mülkiyeli Şairler ve 100 aşk şiiri “adlı antolojiler de yine Ankara’da yayınlanır.

1971–1982 yılları arasında Ankara’da çeşitli Devlet Birimlerinde görev yapar. TRT ve Kültür Bakanlığı bunlardan ikisidir.

Cemal Süreya, 1950–1980 yılları arasında bir nevî Ankara’lıdır. O Ankara’yı sever ve bunu şöyle dile getirir:

Şair arkadaş;

Bir derdin mi var?

Bir şeyler çıkarmak mı istiyorsun derdinden?

Ankara’ya gelmelisin.

Ankara'nın sert rüzgârı, bu şehre bir çift gümüşî kol düğmesi olan aşkın şairini kucaklamış bir dönem. Zamanın önem verdiği, özümsemediği bir şairi sevmiş Ankara. Tıpkı baba gibi, tıpkı babaya atfedilmiş unutulmaz yâr gibi.

Bir kalem işte bu günlerde, Eylül'ün sonbaharı getirdiği kaldırımların mısra okuduğu eskiden kalma o günlerde, Kızılay'dan Bakanlık'a oradan Tunalı Hilmi'ye her yürüdüğünde Süreya'nın tarçın ve ıhlamur kokusunu tâ göğsünde hissederken keşke der keşke yalnız bunun için sevseydin beni

Gümüş başlı Ankara'sını yeniden sever.

Usta Şairin ilk şiir kitabının en güzel şiirlerinden birini üstüne alınmayı da pek sever ara sıra:

GÜL

Gülün tam ortasında ağlıyorum

Her akşam sokak ortasında öldükçe

Önümü arkamı bilmiyorum

Azaldığını duyup duyup karanlıkta

Beni ayakta tutan gözlerinin

Ellerini alıyorum sabaha kadar seviyorum

Ellerin beyaz tekrar beyaz tekrar beyaz

Ellerinin bu kadar beyaz olmasından korkuyorum

İstasyonda tiren oluyor biraz

Ben bazan istasyonu bulamayan bir adamım

Gülü alıyorum yüzüme sürüyorum

Her nasılsa sokağa düşmüş

Kolumu kanadımı kırıyorum

Bir kan oluyor bir kıyamet bir çalgı

Ve zurnanın ucunda yepyeni bir çingene...

Ankara'm...

Gümüşî bir iklimde her akşam sokak ortasında ölünürken habersizdir sokak lambaları.

Bir yanım Cemal Süreya

Bir yanım seymen yine.

ANKARA 2018

BİLİM DÜNYASINDA BU AY OCAK

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

Merhabalar sevgili dergi takipçilerimiz. Yine birbirinden ilginç bilimsel tespitlerle beraberiz. Haydi, bakalım önce başlıklar:

Esrarın, psikoza nasıl tetiklediği ortaya çıktı

Karıncalar, insanlardan daha fazla 'grup zekâsına' sahip

Bitmesi gereken ilişkileri neden bitiremiyoruz?

Mavi göz geni tek bir atadan geliyor: 10 bin yıllık gizemi bilim çözdü

Kahve içenlerin vücudunda yararlı bakteri 8 kat daha fazla var

Sadece 22 dakikada hastalık riskini azaltın

Esrarın, psikoza nasıl tetiklediği ortaya çıktı

McGill Üniversitesi'nde yürütülen ve Jama Psychiatry'de yayınlanan çalışma, mevcut ilaçların gözden kaçırdığı semptomları hedef alan daha iyi psikoz tedavilerinin önünü açabilir.

Çalışma, sağlıklı bir kontrol grubuna kıyasla psikoz riski taşıyan bireyler arasında sinaptik yoğunluk olarak bilinen beyindeki sinir hücresi bağlantılarında belirgin bir azalma tespit etti. Bu kişiler arasında esrar bağımlılığının bu süreci daha da kötüleştirdiği tespit edildi.

Esrar, şizofreniye kadar ilerleyebilen psikoz gelişimi için bilinen bir risk faktörüdür, ancak araştırmacılar ilk kez risk altındaki bir popülasyonda gerçek zamanlı olarak beyin düzeyinde değişiklikler tespit ettiler.

Çalışmanın eş yazarı Romina Mizrahi, “Esrar, sağlıklı beyin gelişimi için gerekli olan beynin sinapsları rafine etme ve budama doğal sürecini bozuyor gibi görünüyor. Her esrar kullanıcısı psikoz geliştirmeyecektir, ancak bazıları için riskler yüksektir. Araştırmamız bunun nedenini açıklığa kavuşturmaya yardımcı oluyor” dedi.

Araştırmacılar, yakın zamanda psikotik semptomları olanlar ve yüksek risk altında olduğu düşünülenler de dahil olmak üzere, 16 ila 30 yaşları arasındaki yaklaşık 50 katılımcıyı incelemek için gelişmiş beyin tarama teknolojisini kullandılar.

“Bu çalışma, sinaptik yoğunluk azalmalarının psikozun ve risk durumlarının erken aşamalarında mevcut olduğunu ve negatif semptomlarla ilişkili olduğunu buldu” diyen araştırmacılar, bu işlev bozukluğunun şizofreniye yol açabileceğini de sözlerine ekledi.

Taramalar ayrıca, düşük sinaptik yoğunluğun, tedavisi zor olduğu düşünülen sosyal geri çekilme ve motivasyon eksikliği gibi semptomlarla ilişkili olduğunu ortaya koyuyor.

Araştırmacılar, mevcut psikoz ilaçlarının halüsinasyonları hedef almada başarılı olduğunu, ancak tedavisi zor olan bu semptomları iyileştirmede başarısız olduğunu söylüyor.

Daha ileri çalışmalarda bilim insanları, bu gözlemlenen beyin değişikliklerinin psikoz gelişimini tahmin etmeye yardımcı olup olamayacağını ve potansiyel olarak daha erken müdahaleyi mümkün kılıp kılmayacağını keşfetmeyi umuyor.

Karıncalar, insanlardan daha fazla 'grup zekâsına' sahip

Araştırma ekibinin başındaki Profesör Ofer Feinerman, çalışmanın, insanların bilişsel yeteneklerinin, bireysel olarak çalışırken karıncalara üstünlük sağladığını gösterdiğini söyledi. Ancak, karıncalar güçlerini birleştirip gruplar oluşturduklarında, birlikte çalışan insan gruplarını yendiler.

Karıncalara ve insanlara piyano yerine, üç odaya bölünmüş ve iki dar yarıkla birbirine bağlanmış dikdörtgen bir alan boyunca manevra yapmaları gereken T şeklinde büyük bir nesne verildi.

Araştırmacılar, biri karınca boyutunda diğeri insan boyutunda olmak üzere iki labirent seti oluşturdu.

İnsanlar “*Paratrechina longicornis*” olarak bilinen siyah karıncalara karşı yarıştılar.

Karıncalar labirent mücadelesini üç kombinasyonda ele aldı: bağımsız olarak, yaklaşık yedi kişilik küçük bir grup halinde ve daha sonra yaklaşık 80 kişilik büyük bir grup halinde.

İnsanlar ise görevi üç paralel kombinasyonda ele aldı: tek başlarına, altı ila dokuz kişilik küçük bir grupta ve 26 kişilik büyük bir grupta. Karşılaştırmayı mümkün olduğunca anlamlı kılmak için, insan gruplarının bazılarında konuşma veya jestlerle iletişim kurmaktan kaçınmaları, hatta ağızlarını ve gözlerini gizlemek için cerrahi maskeler ve güneş gözlükleri takmaları talimatı verildi.

Çalışmada insanlara, karıncaların davranışını taklit edecek şekilde, manevra yapmaları gereken yükü yalnızca tutacaklarla tutmaları söylendi. Kollar, deneme boyunca her bir kişi tarafından uygulanan çekme kuvvetini ölçmüştür.

Araştırmacılar deneyi her bir kombinasyon için defalarca tekrarladı. Daha sonra bilgisayar simülasyonları ve çeşitli fizik modelleri kullanarak videoları ve verileri analiz ettiler.

Araştırmacılar, insanların tek başlarına grup halinde olduğundan daha iyi çalıştıklarını tespit etti. Karıncalar için ise durum tam tersiydi. Araştırmacılar, karınca gruplarının “hesaplı ve stratejik bir şekilde” işbirliği yaptığını ve “hataları tekrarlamaktan kaçınmak için belirli bir hareket yönünde ısrar etmelerine yardımcı olan kolektif hafıza sergilediklerini” söyledi.

İnsanlar gruplar halinde hareket ederken performanslarını önemli ölçüde artıramadılar. Dahası, grup üyeleri arasındaki iletişim karıncalarinkine benzeyecek şekilde kısıtlandığında, performansları daha da düştü.

Prof. Ofer Feinerman, “Bir karınca kolonisi aslında bir ailedir. Ortak bir çıkarları vardır. İşbirliğinin rekabetten çok daha ağır bastığı, sıkı sıkıya örülmüş bir toplum oluşturlar” ifadelerini kullandı.

Bitmesi gereken ilişkileri neden bitiremiyoruz?

Hayatınızdaki bir ilişkiyi bitirmekte zorlanıyor musunuz? Herkesin size devam etmemeniz gerektiğini söylediği halde, duygusal bir bağdan kopmak imkânsız mı geliyor? Bu durumun sebebi “Concorde Sendromu” olabilir. İşte bu psikolojik fenomenin, özellikle romantik ilişkiler üzerindeki etkileri ve bu durumdan nasıl kurtulabileceğinize dair ipuçları.

Concorde Sendromu Nedir? Concorde Sendromu, bir kişinin geçmişte yaptığı yatırımları (zaman, emek, para, duygu) göz önünde bulundurarak kötü gidişata rağmen bir projeye veya ilişkiye devam etmesi olarak tanımlanır. Bu sendrom, adını bir zamanlar Fransa ve İngiltere’nin geliştirdiği Concorde uçak projesinden alır. Büyük mali kayıplara rağmen projeye devam edilmiştir, çünkü önceden yapılan yatırımların boşa gitmemesi istenmiştir. Bu sendrom, yalnızca iş dünyasında değil, ilişkilerde de karşımıza çıkar. Kötü giden bir ilişkiyi bitirememek genellikle şu düşüncelerle ilişkilidir:

“Bu ilişkiye yıllarımı verdim, şimdi vazgeçemem.”

“Bu kadar emek boşa gitmemeli.”

Oysa bu düşünceler, kişinin hem kendine hem de karşısındakine zarar verebilir.

Mavi göz geni tek bir atadan geliyor: 10 bin yıllık gizemi bilim çözdü

Mavi gözlerin nadirliği, dünyanın yalnızca yüzde 8-10’unun bu genetik mirası taşımasından kaynaklanıyor. Genetik bir mutasyon, kahverengi pigment üretimini durdurup mavi gözlerin oluşumuna yol açtı. Tüm mavi gözlüler, bilim insanlarının yaptığı bir araştırmaya göre 6.000 ila 10.000 yıl önce Avrupa’da yaşamış tek bir insandan geliyor. Kopenhag Üniversitesi’nden bir ekip, bu nadir genetik olayın detaylarını açıklıyor.

Aslında, tüm insanların gözleri kahverengiydi. Ancak OCA2 adı verilen bir genin HERC2 adlı bir gen tarafından etkilenmesi sonucu kahverengi pigment üretimi durdu. Bu durum, mavi gözlerin oluşumuna yol açtı. HERC2 genindeki bu mutasyon, tüm mavi gözlülerde aynı bulunuyor. Çocuklukta mavi olan gözler, kahverengi pigmentin gelişimini tamamlamasıyla zamanla kahverengiye dönüşebiliyor. Bu durum, genetik mutasyonun etki derecesine bağlı olarak değişiklik gösterebiliyor.

Kopenhag Üniversitesi’nden Prof. Dr. Hans Eiberg, konuyla ilgili olarak, "Aslen hepimiz kahverengi gözlüydük. Ancak kromozomlarımızda OCA2 genini etkileyen bir mutasyon, kahverengi pigment üretme yeteneğini kelimenin tam anlamıyla ‘kapatıp’ mavi gözlerin oluşumuna neden oldu" dedi.

Kahve içenlerin vucudunda yararlı bakteri 8 kat daha fazla var

Bilim insanları, İtalya'nın Trento Üniversitesi öncülüğünde yürütölen araştırma kapsamında, 25 ölkeden 54 binin üzerinde bireyin tıbbi verilerini analiz etti.

Uzmanlar, kahve içenler ile içmeyenler arasındaki mikrobiyal farklılıkları detaylı şekilde inceledi.

Araştırma, kahve içen bireylerde bağırsak mikrobiyal çeşitliliğinin belirgin biçimde daha yüksek olduğunu gösterdi. Özellikle 'Lawsonibacter asaccharolyticus' adlı yararlı bakterinin kahve tüketenlerde, tüketmeyenlere kıyasla 4,5 ila 8 kat daha fazla olduğu tespit edildi.

Uzmanlar, kahvedeki biyoaktif bileşenlerin özellikle kinik asit ve trigonellin gibi maddelerin mikrobiyal büyümeyi tetiklediğini açıkladı.

Sadece 22 dakikada hastalık riskini azaltın

Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Iowa Üniversitesi Sağlık Bakımı Tıp Merkezi'nde hastalara fiziksel aktivite seviyeleri ile ilgili anket uygulandı.

Çalışma kapsamında 7 binden fazla katılımcıya ulaşıldı ve fiziksel aktivite sayesinde belirli hastalıklara yakalanma riskinin önemli ölçüde azaldığı belirlendi. Haftada 150 dakika egzersiz yaptığını söyleyen kişilerin kardiyovasküler hastalık, kanser, solunum yolu hastalığı ve diyabet dahil olmak üzere 19 kronik hastalığa yakalanma olasılığının istatistiksel olarak daha düşük olduğu bulundu.

Uzmanlar, fiziksel aktivitenin birçok hastalığa karşı etkisi olduğunu vurgulayarak, özellikle orta yaştan itibaren düzenli egzersiz yapılması gerektiğini söyledi.

Gelecek sayımızda yine ilginizi çekecek bilimsel çalışmalarla sizleri buluşturmayı sabırsızlıkla bekliyoruz. Umutla kalın.

22 Ocak 2025

BİR DOST ELİ UZANINCA

YAZAN: Emine KAMÇI

eminekamci@hotmail.com

Bir dost eli uzanınca, dağılır hüzün bulutları; yürekteki ateş kor, korsa kül olup savrulur.

Tam da bugün, yeni yıla bir kala, sosyal medyada şöyle bir mesaj paylaşıldı.

Yıl mı bitiyor

Yoksa biz mi bittik

Bir muammadır yaşadık

Hüzün dolu bir yıldan geçtik yine

Korunduk kolladık
Sevdiklerimize üzüldük
Sarılamadık, koklayamadık...
Toprak oldu kimileri
Koca dünya savaşlar, afetler yaşadı.
Bu acılar içinde sevdiklerimizi hiçbir yere sığdıramadık.
Lütfen iyileş dünya!
Biz çok mutsuzuz...
Aydınlık, adaletli uygar
Yeni bir yıl dileğiyle.

Bu dileklere katılmamak olası mı? Tam da böyleyken mutsuz ve umutsuz, umut ararken sevgili hasta ve yaşlı dünyamızdan iyilik isterken tam da bugün, dedim ya yeni yıla bir kala, bir dost eli uzandı elime. Bu, sokak dostlarımızdan, bir köpeğin eliydi. Kocaman cüsseli ama bir o kadar da sevgi yüklü bir varlıktı. Doyamadım sevmelere. Sevgimden hoşnut, bir kez daha bir kez daha uzattı elini bana, tıpkı bir insan gibi.

Sevgili ablamı İstanbul'a uğurlamak için servis bekliyorduk ki ablamın bavulunu taşımakta olan oğlum yanında bir köpekle çıkageldi bulunduğumuz yere. Köpeğin kafedekiler tarafından kovulduğunu gören oğlum, onu yanına çağırınca da köpecik bu çağrıya karşılık vermiş ve böylece buluşmuş olduk.

Servisin gelmesine henüz zaman vardı. Köpek yanımızdan ayrılmıyor, gösterdiğimiz sevgiye, tüm varlığıyla bize karşılık veriyordu.

Birden ablam, "Acaba karnı mı aç?" diye sordu ve hemen ardından da çantasındaki yollukları bir bir çıkarıp köpeğe vermesi için oğluma uzattı. O da sevgiyle köpeği beslemeye başladı. Gerçekten de bu sevgi yumağı çok açtı. Önüne konanları büyük bir iştahla tüketiyordu. Az sonra yanımızda genç bir kadın belirdi ve o da köpeğe yemesi için bir şeyler getirmişti. Anlaşılan bizim köpecik bugün şanslı günündeydi. Yemekleri arasında sosis bile vardı. Bu güzel yaratık iyice karnını doyurduktan sonra rahat bir şekilde sırtüstü kaldırma uzanıverdi.

İşte, mutluluk bu kadar yakındı. Çok uzağa gitmeye gerek yoktu. Hem köpeği doyurmanın verdiği o eşsiz duygu hem de sevginin sonsuz gücü, mutlu olmamıza yetmişti.

Beklediğimiz servis aracının gelip kalkmasıyla köpek de ortadan kayboldu.

Sonrasında, şunu düşünmeden edemedim. Gittiği yerlerde de bu günkü şansı devam edecek miydi; yoksa dövülüp sövülüp kovulacak mıydı? Bunu hiçbir zaman bilemeyecektim ama yine de ben onun şansının süreceğini umut ediyordum.

DENGED KALMAK

DİL BÜYÜSÜ

YAZAN: Psikolog Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

Teorik bilgiler, halkın yaşadığı deneyimlerden, yapılan geniş çaplı araştırmalardan beslenir. Halkın yaşadığı deneyimleri yabana atmamak gerekir. Bu deneyimler, yapılan yanlışların deneye yanıla öğrenilmesi sonucu doğruyu bulmak şeklinde ortaya çıkar. Bir görüş ortaya koyarken, “Atalarımız boşuna dememişler” sözleriyle başlarız değerlendirmelerimize.

Yoğun bir sıkıntı yaşadığımızda, denize düşen yılanı sarılır misali, sıkıntılarımızdan kurtulmak için pek çok yol ve yöntemlere başvururuz. Bir yakınımızla paylaşmak, konuyla ilgili kitap okuyup video izlemek, fal baktırmak, büyücü arayışına girmek, bunlardan bazıları. Ben çocukken, sıkıntıya düşen pek çok yakınımın eşlik edip kapı kapı bizim oraların deyişleriyle kâğıt büyü yapan kişileri aradığımız çok olmuştur. Sanki bir doktora gider gibi araştırma yapıldı bir de. Şu hoca iyiymiş, bu hoca şöyle iyiymiş diye. Sihirbazlık da merak konusu olmuştur çoğu gösterilerde. Bu da bir nevi kandırmaca değil midir? Kâğıt büyüden yarar gören kimseye hiç rastlamadım. Büyünün 40 gün kadar geçerli olduğunu söyleyerek kendini avutan çok insanla karşılaşmışımdır.

Kâğıt büyü konusu üzerine büyüklerimiz sohbet ederken bir büyüğümüz, “Siz sadece el büyüsünün mü olduğunu sanıyorsunuz? Asıl kalıcı olan dil büyüsüdür” demişti. Ne demek istendiği üzerine çok kafa yoracak yaşta değildim o zaman. Bu arada el büyüsü derken, kâğıt büyü kastediliyordu.

Dil büyüsü tanımlamasını daha çok eşlerine her dediğini yaptıran kadınlar için kullanıyorlardı. Geniş ailede erkeğin ailesiyle birlikte oturan kadının eşini avucunun içine aldığını anlatıyorlardı.

Gel zaman git zaman dil büyüsü tanımlaması dikkatimi çekmeye başladı. Gerçekten de temiz kalpli insanların büyüleri sözlerle kandırılması gibi bir durum vardı. Bir başkasının uzun uzun anlatmasından etkilenmeyen insanlar, nasıl oluyor da bu kadar kısa sürede birkaç sözle o kişilerin etkisi altına giriyorlardı?

Çocukluğunda ailesinden yeterince ilgi ve sevgi görmeyen pek çok kadın, yetişkin olunca hemen âşık olup güzel sözlere kanmıyorlar mıydı? İşte bu tam da bir dil büyüsü yapmaktı bana göre. Dil büyüsü yapanlar, karşı tarafın zayıf yanlarını anlamak için hamleler yapıyor, sonra da geliştirdikleri taktik ve stratejik yaklaşımları süslü sözlere döküyorlardı.

Değersizlik duygumuz had safhadaysa, dil büyüsünün etkisine kapılıp bu büyücüler bizi kolayca ele geçirebilir. Üstelik dil büyüsünün süresi öyle 40 gün gibi kısa süreli de değil. Para da

dökmüyoruz. Ömrümüzü bir kişiye adayabiliyoruz bu büyüün etkisinde. Büyü bozuluyor bozulmasına da iş işten geçiyor. O zaman da dizlerimize vurup büyük bir pişmanlık yaşıyoruz. Sonunda da çaresizlik, kader motifimiz bizi ele geçiriyor. Büyünün etkisinden kurtulamıyoruz.

Aslında sözlerden çok yapılan işe, davranışlara, tavırlara bakmamız gerekir. Elle yapılan büyü eve sirke dökerek bozulmuş ya. Dil büyüğü de gözümüzü ve kulağımızı açıp gözlem yapmakla bozuluyor. Ayrıca aklımız başımıza gelip dil büyüğünün etkisinden kurtulmak istiyorsak, zaman geçmiş olmuyor. Zararın neresinden dönersen kardır denir ya, bu da öyle bir durum.

İlk kez flört eden bir genç kız, sevgilisinden gelen süslü sözlerle dolu mektupların etkisindeydi. Dil büyüğü mektup aracılığıyla yapıyordu ona. Mektupları benimle paylaşmak istedi. Birlikte okuduk. “Sevgilin herkese mi yoksa sadece sana mı böyle sözler söylüyor?” diye sorunca, “O beni çok seviyor, bana çok özeniyor. Başkalarına kaba davrandığı da oluyor ama bana öyle yapmayacağından eminim” demişti. Dil büyüğü bu genç üzerinde öyle hakimdi ki önerilerim bir kulağından girdi, diğer kulağından çıktı. Yıllar sonra karşılaştığımızda, “Sen haklıymışsın ama geç fark etsem de büyüün etkisinden kurtulmayı başardım” demişti bana.

Gönül ister ki öneriler hemen işe yarasın. Yaşanmadan da büyüler zor bozulabiliyor.

Bu yazıyı okuyanlar, çevrenize bakın. Size dil büyüğü yapanlar mı gerçek dostlarınız, yoksa zor günlerinizde koşup yanınıza gelenler mi?

Dil büyüğünden uzak durmanız umuduyla.

22 Ocak 2025

ÇOĞALALIM ÇOĞALTALIM KEDİ OTİZİM DERNEĞİ BAŞKANI

KONUK: SERAP DİKMEN AHMETOĞLU

SÖYLEŞİYİ YAPAN: SULTAN ÇAMUR KARATAŞ

Sultan: Merhaba sevgili Umudun Kadınları dinleyicileri. Bugün Serap Dikmen Ahmetoğlu’yla birlikteyiz. Kedi otizm Derneği Başkanı. Hoş geldiniz Serap Hanım.

Serap: Hoş bulduk, teşekkür ederiz bizi programınıza konuk ettiğiniz için.

Sultan: Rica ederim biz teşekkür ederiz kabul ettiğimiz için bu röportajı. Önce sizin kendinizi tanıtmamanızı rica edeceğim. Ondan sonra da Kedi Otizm Derneği ne iş yapar onu anlatırsanız harika olur.

Serap: Tabii ki. Benim otizmli bir oğlum var 14 yaşında. Dolayısıyla yaşı 14 ama 13 yıldır otizmin içindeyiz. Çocuğumuzun eğitimiyle, çocuğumuzun otizmle tanışmasıyla birlikte biz de aslında otizm alanında eksikliklerle tanıştık. Ailelerin bu yolda oldukça yalnız bırakıldığını

deneyimledik ve bu deneyimler git gide ilerledi ve hak savunuculuğuna dönüştü. Önce bireysel anlamda daha sonra da sivil toplum örgütü kurarak tüm engelli camiasının ve ayrıca tüm otizm camiasının yıllardır yürüttüğü bu alandaki mücadeleye biz de bir tuğla koymak istedik. Bizim de bu çorbada tuzumuz olsun istedik. Çünkü herkesin kendi alanında, profesyonel alanında bile olmasına gerek yok, aslında yapabileceği bir şey var diye düşünüyoruz. Bu nedenle otizmlili çocuğu olan ailelerle bir araya gelip İzmir'de, İzmir'in özelinde de İzmir'deki karar vericileri otizm alanında çalıştırmak üzere bir dernek kurduk, adını da 'Kedi' koyduk. Neden Kedi koyduk? Aslında sadece Kedi Otizm Derneği değil, uzun bir ismi var. Kısaltma olarak biz Kedi Otizm Derneği diyoruz. Kabul, eşitlik, dâhil olma, istihdam kelimelerinin baş harfleri Kedi. Biz bununla, Kedi ismiyle hem sempatik bir isim yaratalım istedik hem de bu açılımla da otizme dair ana sorunları böyle bir çırpıda dile getirmek istedik ve böyle bir isme ulaştık. Şimdi istihdamla bitmesi aslında şunla çok ilintili, otizm farkındalığı çalışmaları aslında yürütülüyor bu Ülkede ve dünyada diyelim. 2 Nisan otizm farkındalık günü. Nisan ayı otizm farkındalık ayı. Fakat bizler sosyal medya hesapları başta olmak üzere 2 Nisanlarda atılan otizmin farkındayız, otizmin yanındayız gibi sloganlardan artık bezmiş durumda olan bir topluluğuz ve hoş karşılamıyoruz artık bu mesajları. Otizm farkındalığına yönelik zaten yanlış işleyen de bir süreç var açıkçası. Daha doğrusu yanlıştan öte tek bir alanda kalmış bir süreç var. Otizm deyince mesela otizmlili çocuklar söz konusu, öyle diyoruz. Otizmlili çocukların eğitimi diyoruz. Otizmi ve otizme dair semptomları öğretmeye çalışıyoruz topluma. Bu semptomlar varsa diyoruz çocuğunuzu hemen bir uzmana götürün, eğitime hemen başlayın. Tek ilaç eğitim. O noktadan sonra ki yaşantıya dair hiçbir farkındalık oluşturmuyoruz. Bu çocukların büyüdüğünü hiç kimse fark edemiyor. Bu çocuklar büyüyor ve yetişkin oluyor. Yetişkin yaşları zaten tamamen görünmedikleri bir noktaya geliyor. Hem toplum tarafından hem de devletin desteklemeleri tarafından. Yani devletin de zaten çocuk yaşta elle tutulur tek desteği 2 saat özel eğitim. 2 saat özel eğitim de zaten hem içerik hem de nicelik anlamında yetersiz bir destekleme otizmlili çocuğa yapılan. Çocukluktan çıkıyor ergenliğe giriyor. Ergenlikte ayrı bir destek biçimi şart. O da psikolojik anlamdaki desteğe çok ihtiyaçları var. Bunun bilinçli bir şekilde düzenlenerek verilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Çünkü ileriki yıllarda giderek büyüyen sorunların aslında ikinci temeli bu. Birincisi yetersiz eğitim, ikincisi de psikolojik destek.

Sultan: Bir şey sorabilir miyim? Şimdi çocuklara eğitimden, psikolojik destekten bahsettik. Sanki bu eğitimin ve psikolojik desteğin otizmlili bireyin ailesine de vermek gerekiyor diye düşünüyorum. Siz ne düşünüyorsunuz?

Serap: Kesinlikle haklısınız. Tanıdan itibaren ailenin de tanıyla başlayan, daha sonraki yılları da kapsayan evet bir psikolojik desteğe ihtiyacı oluyor. Çünkü aile tamamen yalnız kalıyor.

Sultan: Bu desteği alabileceği herhangi bir mekanizma var mı? Hem eğitim anlamında hem de psikolojik destek anlamında?

Serap: Şimdi size şunu söyleyebilirim bu konuda. Yasalarımızda, yönetmeliklerimizde özellikle Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi imzalandıktan sonra Devletin girdiği birtakım yükümlölükler var. O yükümlölükler için yönetmelikler hazırlanıyor, işte faaliyet raporları vesaire. Hep görüyoruz. Bunları, yaşıyoruz hep birlikte. Aslında kâğıt üstüne baktığınızda psikolojik desteği görebilirsiniz belki.

Sultan: Yazılıyor yani veriyoruz psikolojik destek diye.

Serap: Tabi aynen evet. Ama bizim biraz önce de vurguladığım gibi doğru psikolojik destek, doğru eğitim, yeterli eğitim, Yani şimdi devletin verdiği 2 saat eğitimde şöyle bir şey var. Yeterli olmadığı için süre açısından da, nitelik açısından da aile özellikle ilk çocuk yaşlarında tanıdan sonra yaklaşık 4-5 sene en iyi ihtimalle 4-5 sene sürecek yoğun bir müdahale sistemini kendi oluşturmak zorunda kalıyor ve çok büyük paralarla bu hizmetleri alabiliyor. Bu anlamda da zaten ailelerin üzerinde farklı bir ticari grup var onları sömüren.

Sultan: Parası olan aile alabiliyor demek daha kolay.

Serap: Aynen, aynen öyle. Bizim zaten bu konudaki taleplerimizden bir tanesi tanıdan itibaren devletin tamamen bu konuyu doğru şekilde yönlendirmesine dair, hem bu eksikliklerden dolayı yani hem parası olanın ulaşması diğerinin ulaşmaması konusuna artı olarak ailelerin de işte eğitim dedik ya ailenin de bakış açısı farklı olabilir. Ne olacak ki bu çocuktan diyebilir gibi-gibi. Ya da işte şiddet diyoruz ya okullarda özel eğitim öğrencilerinin psikolojik ve fiziksel şiddete bazen maalesef öğretmenler tarafından bazen akranları tarafından uğradığına şahit oluyoruz. Ama şiddeti belki çocuk ailede de görebilir. Yani çocuğun korunması, hayatı, eğitimi Devlet tarafından yönlendirilmeli. Belki ailesinden bile korumayı devlet etkin bir biçimde yapabilmeli diye düşünüyoruz biz. Bizim ciddi biçimde hani nereye elimizi atsak bir sorun silsilesi olduğu için öyle dernekleşelim dedik. Dernek 2022 yılının Kasım ayında kuruldu. Yeni bir derneğiz ama kurulduğundan beri çok sıkı çalışıyoruz. Çünkü zaten şöyle bir şey oldu, derneğimiz kurulduktan 2 ay sonra biliyorsunuz 6 Şubat depremi oldu. 6 Şubat depreminde örneğin hemen şöyle bir örgütlenme kurduk. İzmir'e gelecek deprem bölgesinden ailelerin eğer otistik çocuğu varsa onlara hem eğitim hem de psikolojik desteği sağlayabilecek gönüllülerden bir ekip kurduk. Neden hemen böyle bir şey düşündük? Şimdi normal hayatın akışında bile bizim otizmli çocuklarımız bazı güçlükler yaşıyor. Hele hele öyle bir ortamda deprem gibi bir felaket ve evsiz kalması, işte başka bir yere nakil olması, deprem bölgesinden başka bir il bile bir nakildir onun için. Yani daha güvenli bir bölgeye ulaşması da birtakım desteklemeler gerektirir. Biz bu desteklemeyi İzmir'de acilen ulaştıralım istedik. Oradan zaten Belediye ile çalışmaya başladık. Afet hazırlık planlarında otizmin

olmasını İzmir'de sağladık. Çünkü otizmi özelde bir yerleştirmelerde dikkat edilmesi gereken konuları tespit ettik. Çevrimiçi toplantılarda yaklaşık 12 tane ebeveyn destek toplantıları yaptık uzmanlar eşliğinde. Bazen uzmanlar eşliğinde bazen deneyim paylaşımı olarak. Biz öznelerimize çok değer veriyoruz. Öznelerimizin öz savununu yapması alanında da çalışmalar yapıyoruz. Öznelerimizin konuşmasını, seslerinin duyulmasını çok önemsiyoruz. Bununla ilgili ilk bizim deneyimlediğimiz otizm farkındalık ayında 'öznelerle sohbet' başlığı altında fiziksel bir mekânda bir toplantı düzenledik. Daha sonra bunu yine çevrim içine taşıdık. 4 tane sohbet gerçekleştirdik online ortamda. Otistiklerin mağdur olduğu davaları izliyoruz. İzmir'de maalesef 2 tane önemli dava oldu bu konuda. Bunları izleyerek ailelerin ve çocukların yanında olduğumuzu, en azından onlara hissettirmek istedik. Farkındalık ayı etkinliklerini çok çeşitlendirdik. 2 tane İzmir'de yani birinci İzmir otizm yürüyüşü ve ikinci İzmir otizm yürüyüşünü düzenledik. Afetlerle ilgili çalışmaya kuruluşumuzdan hemen sonra iki ay sonra 6 Şubat depremi vesilesiyle o alanda çalışmaya, deneyim kazanmaya başlamıştık. Bu konudaki çalışmalarımızı sürdürdük. Mesela bu yılki otizm farkındalık ayında afetler ve otizm toplantısı gerçekleştirdik. Afat, akut gibi normalde bir araya gelmekten imtina eden kuruluşları bir araya getirerek düzenlemeye gayret ettik. Çünkü asıl sorun herkesin kendinde bir değer görüp ötekinin değersizleştirilmesi ve koordinasyon sorunu. Aslında bütün iş burada yatıyor bizce. En önem verdiğimiz çalışmalardan bir tanesi de şu oldu. Bu yılki Nisan ayında İzmir Valiliği Sosyal Etüt Ve Proje Müdürlüğü, İzmir Demokrasi Üniversitesi Özel Eğitim Öğretmenliği Bölümü ve derneğimiz organizasyonunda İzmir otizm arama konferansı düzenledik. Bu arama konferansında da İzmir'deki otizmin haritasını çıkarmayı ve yapılacakları İzmir özelinde ortaya koymayı amaçladık. Okullara gidiyoruz, otizmi anlatıyoruz, çünkü insanlar bilmediği şeylerden korkuyor. Kaynaştırma bütünleştirme sisteminde eksik olan bir ayak var ki, o da bizim çocuklarımızın okulda yalnızlaşmasına ve kaynaştırma, bütünleştirme sisteminin amacına uygun olmamasına yol açıyor. Birlikte okudukları çocukların, arkadaşlarının özel ihtiyacı olan bireylerin yani farklı gelişen bireylerle ilgili bilgilendirilmemesi ve bilinçlendirilmemesi bizim çocuklarımızın okullarda yalnız kalmasına neden oluyor. Arkadaşlık yapamamasına neden oluyor. Zaten ihtiyaçları olan konu iletişim becerisi ve sosyal beceride desteklenmek. İhtiyacı olan bir çocuğa o desteği sunmazsa öğretmen ve arkadaşları tarafından zaten o da yalnız kalacak. Çünkü her engellinin bir destek ihtiyacı var.

Sultan: Siz dernek olarak hem çocukları hem de çocukların ailelerini bir araya getirerek çok büyük bir dayanışma ağı yaratmış oluyorsunuz aslında. Bundan sonraki çalışmalar için ne düşünüyorsunuz?

Serap: Evet. İstihdam konusunda aslında sürdürülebilir, sadece İzmir'de değil her isteyen her ilde uygulayabileceği bir çalışma biçimi yaratmayı istiyoruz. Bunun için araştırmalarımız da

sürüyor proje faaliyeti ortaya koyabilmek için. İstihdam önemli ama şu da çok önemli. Bizim kabul, eşitlik, dâhil olma, istihdam. Kabul ve dâhil olma kısmında tipik gelişen çocuklarla, bireylerle bizim çocuklarımızın ve bireylerimizin bir araya geleceği etkinlik biçimlerini çoğaltmak. 2 grubun da birbirini tanınması ile bazı ayrıştırılmaları aşmak bizim için doğru bir yol gibi görünüyor. Biz böyle tespit ettik açıkçası bunun için çalışacağız önümüzdeki dönemde de bütün çalışmaları yapacağız. Çünkü dedim ya biraz önce, elimizi attığımız her yer biraz sorunlu. İşimiz çok. O yüzden hiç durmuyoruz. Durmayacağız, son nefese kadar durmayacağız. Biz anneler babalar olarak öyle diyeyim.

Sultan: Çok tebrik ediyorum. Gerçekten çok güzel bir çalışma yürütüyorsunuz. Bu Kedi kısaltmasının açılımı da sanırım sizin artık ilkeleriniz olarak belirlenmiş durumda ve bu ilkelere uyum sağlayarak çalışmak elbette ki sizi sonuca olumlu olarak götürecektir. Çok teşekkür ediyorum. Çalışmalarınızda kolaylıklar, başarılar diliyorum.

Serap: Ben teşekkür ediyorum Sultan Hanım.

Sultan: Umudun Kadınları izleyicilerine söylemek istediğiniz son söz varsa onu da alayım.

Serap: Biz engelli grupları olarak her zaman dayanışarak ilerleyeceğiz bunu biliyoruz, işbirlikleri geliştirerek. Ben sizinle birkaç yıl önce tanışmıştım. Aslında engelli hakları sayfası hazırlarken yayına başladığınızda bunu müjdesini okurlarımızla paylaşmıştık. Hepimiz birbirimize omuz vereceğiz. Ben buna yürekten inanıyorum, büyüyeceğimize. Ve bir gün başaracağımıza inancım tam.

Sultan: Çok teşekkür ederim. Benim de bu inancım tam ve sizin gibi gönülden çalışan insanlarla karşılaşmak bu inancımı pekiştiriyor. Sevgili Umudun Kadınları dinleyicileri, Serap Dikmen Ahmetoğlu ile birlikteydik. Kedi Otizm Derneğinin başkanı. Bundan sonra bir başka söyleşide birlikte olmak dileğiyle Hoşça kalın.

DENEYİMLEDİKLERİM

KURU FASULYE PİŞİRİRKEN KABUK ATMASINI NASIL ÖNLÜYORSUNUZ?

HAZIRLAYAN: Emine KAMÇI

eminekamci@hotmail.com

Fasulyeyi ister akşamdan ıslatın isterse pişireceğiniz gün bir taşım kaynatıp kapatarak beklemeye bırakın. Her iki işlemde de fasulyenin suyuna bir yemek kaşığı un koyarak iyice karıştırın. Bunu yaparken suyun soğuk olmasına dikkat edin. Bu işlemin sonunda yemeği pişirdiğinizde, fasulyelerin kabuk atmadığını fark edeceksiniz.

Salatalık kabuklarının böcek kaçıran olduğunu biliyor muydunuz

Evdeki ya da balkonunuzdaki çiçeklerinizin böceklenmemesi için saksılarınıza salatalık kabuğu koymayı unutmamalısınız. Kabuk yerine, salatalık dilimleri de koymanız olası.

Hazır söz çiçeklerden açılmışken, şu bilgiyi vermeden geçemeyeceğim. Çiçeklerinizin daha canlı ve daha verimli olmasını istiyorsanız arada bir saksınıza çiğ bir yumurta kırın ve toprakla birlikte iyice karışmasını sağlayın. Zamanla çiçeklerinizin güçlendiğini, ürün verdiğini, daha fazla açtığını göreceksiniz.

Şimdilik bu kadar. Kolay gelsin.

SANATIN KADIN SESLERİ OCAK

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

Merhabalar değerli okuyucu ve dinleyicilerimiz. Sanata ve kadına dair ne varsa yine buluşturuyoruz sizlerle. Ne yazık ki bu sayımızda sanat camiamızdan çok değerli kayıplarımız var. Önce başlıklar.

'Bale Dünyası' eseri, sesli betimleme ile engelli bireyleri sanatla buluşturdu

Sanatçı Gönül Akkor Yaşamını Yitirdi

Viyana Filarmoni İlk Kez Bir Kadının Bestesine Yer Verdi

Usta oyuncu Bedia Ener Öztep hayatını kaybetti

Demet Değil Mehmet Olsaydım İşim Daha Kolay Olacaktı

Ünlü keman sanatçısı Ayla Erduran'ı kaybettik

Bale Dünyası' eseri, sesli betimleme ile engelli bireyleri sanatla buluşturdu

İstanbul Devlet Opera ve Balesi (İDOB), "Bale Dünyası" gösterisini sesli betimlemeyle sanatseverlere sundu.

Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğünün sürdürdüğü sosyal sorumluluk projeleri kapsamında hayata geçirilen gösteri, 12 Ocak'ta Kadıköy Belediyesi Süreyya Operası'nda gerçekleşti.

İstanbul Devlet Opera ve Balesi (İDOB) ile Sesli Betimleme Derneğinin engelli bireyler için düzenlediği etkinlik, görme engelli bireylerin yanı sıra işitme ve bedensel engelli bireylerin de sanatla buluşmasına olanak tanıyacak şekilde planlanmıştı. Gösteride, görme engelli izleyiciler için sesli betimleme teknolojisi kullanıldı ve kulaklıklar aracılığıyla sahnedeki hareketler, mimikler ve atmosferin detayları Emine Kolivar'ın sesli anlatımıyla aktarıldı.

Eserin diyalog bölümleri, Türkiye Sağırılar Federasyonu Başkan Yardımcısı Şebnem Şen tarafından gönüllü olarak işaret diliyle tercüme edildi.

Katılımcılar, etkinliğin gerçekleştiği gün, 11.30'da fuayede kostümleri inceleme ve bale dünyasıyla daha yakından tanışma imkânı da buldu. Kadıköy Meydanı'ndan Süreyya Operası'na kadar, hazırlanan özel bir tarif ile katılımcıların mekâna kolay ulaşımı amaçlanırken, salonun içine de kılavuz yollar eklendi.

Gösteride "Fındıkkıran" (Drosselmayer, Colombine) ve "Uyuyan Güzel" (Çizmeli Kedi ve Beyaz Kedi) eserlerinin yanı sıra küçük balerinlerin dans ettiği "Le Corsaire Pas De Deux", "Giselle", "Kuğunun Ölümü", "Uyuyan Güzel" (Kırmızı Başlıklı Kız ve Kurt), "Don Kişot Pas De Deux" ve "Karagöz-Hacivat" gibi balenin klasik ve bilinen eserlerinden bölümler sahnelendi.

Deniz Özaydın tarafından hazırlanan oyunun çocuk balesi koreografisine Çiğdem Erkaya Öztürk ve Deniz Özaydın imza attı. Oyunun anlatıcılığını ise Mert Aksu ile bale öğretmeni Tunca Bakan üstlendi.

Sanatçı Gönül Akkor hayatını kaybetti

Türk Sanat Müziği ses sanatçısı Gönül Akkor 82 yaşında tedavi gördüğü özel hastanede hayatını kaybetti.

Akkor'un ölüm haberini müzisyen ve oyuncu Melike Demirağ duyurdu.

Demirağ, Instagram hesabından yaptığı hikaye paylaşımında, "Canım Gönül Akkor geçti bu alemden" yazdı. Türk sanat müziğinin önemli isimlerinden biri olan Gönül Akkor, 1942 yılında İstanbul'da doğdu. Akkor, özellikle 1960'lı ve 70'li yıllarda büyük bir popülerlik kazandı. Türk Sanat Müziği repertuarındaki başarılarının yanı sıra Türk hafif müziğinde de etkili oldu.

Türk pop müziğinin önemli ismi Kâmuran Akkor'un ablası olan Gönül Akkor, özellikle "Böyle Gelmiş Böyle Geçer Dünya" ve "Nasıl Geçti Habersiz" gibi şarkılardaki yorumuyla hatırlanır.

82 yaşında hayata gözlerini yuman Akkor için Teşvikiye Camii'nde bir cenaze töreni düzenlendi.

Cenaze törenine ablası Kamuran Akkor, Kamuran Akkor'un kızı Menekşe Uçaroğlu, Melike Demirağ, şarkıcı Bora Gencer, sanatçı Selami Şahin, yakınları ve sanat dünyasından birçok isim katıldı. Törende duygusal anlar yaşandı. Akkor, öğle namazını müteakip kılınan cenaze namazının ardından Feriköy Mezarlığı'nda toprağa verildi.

Viyana Filarmoni İlk Kez Bir Kadının Bestesine Yer Verdi

1 Ocak klasiği olan Viyana Filarmoni Orkestrası'nın Yeni Yıl Konserinde Strauss'un valslerinin yanı sıra ilk kez bir kadın bestecinin eserine yer verildi. Orkestra 180 yılı aşkın tarihinde bir ilk olarak Viyanalı kadın besteci Constanze Geiger'in "Ferdinandus Valsi"ni çalarak cinsiyet eşitliği konusunda kendi için küçük ama klasik müzik dünyası için büyük bir adım attı. 2025 yılı, klasik müzik dünyasında unutulmayacak bir yıl olarak kayıtlara geçti. Viyana Filarmoni Orkestrası,

2025 Yeni Yıl Konserinde 180 yılı aşkın tarihinde ilk kez bir kadın bestecinin eserini seslendirdi. Constanze Geiger'in bestesi, bu köklü orkestranın yıllardır eleştirilen cinsiyet ayrımcılığı politikalarına karşı atılmış tarihi bir adım olarak değerlendiriliyor. Viyana Filarmoni, uzun yıllar kadın müzisyenleri kadrosuna almamakla eleştirildi. Orkestrada ilk kadın müzisyen 1997 yılında yer alabildi. Bugün kadın müzisyenler, toplam kadronun yalnızca %15'ini oluşturuyor. Bu oranın düşüklüğü, toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda hala kat edilmesi gereken uzun bir yol olduğunu gösteriyor.

Şeflik pozisyonlarında kadınlara yer verilmemesi ve orkestranın repertuarında kadın bestecilerin eserlerine neredeyse hiç yer verilmemesi, ayrımcılığı daha da belirgin hale getiriyor. Viyana Filarmoni'nin geleneksel repertuarı, ağırlıklı olarak Beethoven, Mozart ve Strauss gibi erkek bestecilerin eserlerinden oluşuyor. Kadın bestecilerin eserleri, bu çerçevede uzun süre görmezden gelindi. Bu yıl orkestranın seslendirdiği Constanze Geiger 19. yüzyılda yaşamış hem besteci hem de yetenekli bir piyanist olarak tanınıyor. Viyana'da doğup büyüyen Geiger, dönemin erkek egemen müzik dünyasında varlık göstermeyi başarmış az sayıdaki kadın sanatçıdan biriydi.

Viyana Filarmoni'nin geçmişi ve bugünü, cinsiyet eşitsizliğinin boyutlarını gözler önüne seriyor.

Usta oyuncu Bedia Ener Öztep hayatını kaybetti

Türk televizyon tarihinin unutulmaz yapımlarından biri olan 'Yaprak Dökümü' dizisinde 'Nehir Hanım' karakterini canlandıran ünlü oyuncu Bedia Ener Öztep, 70 yaşında yaşamını yitirdi.

Ünlü oyuncunun vefat haberini oğlu, annesinin sosyal medya hesabından yaptığı "Ben melek oldum" paylaşımı ile duyurdu. "Yaprak Dökümü", "Kırık Kanatlar", "Bir Zamanlar Osmanlı", "Ada Masalı" ve "Mahallenin Muhtarları" gibi birçok önemli projeye tanınan tiyatro sanatçısı Bedia Ener Öztep'in ölüm haberi sevenlerini üzdü. Bedia Ener, 5 Haziran 1954 tarihinde İstanbul'da doğdu. 1968 yılında, Bakırköy Halkevi'nde oyunculukla sanat hayatına başlayan Ener, 1970 yılında Şehir Tiyatroları kadrosuna girdi.

Haldun Dormen, Gazanfer Özcan, Yeditepe Oyuncuları, Asuman Dabak Tiyatrosu gibi topluluklarda çalıştı.

Kamera karşısına geçerek sinema ve dizi filmlerde de rol alan Ener, aynı zamanda bir seslendirme sanatçısıdır.

J. K. Rowling'in kaleme aldığı dünyaca ünlü Harry Potter adlı fantastik roman serisinin filmlerinde Profesör McGonagall'ın Türkçe seslendirmesini yapmıştır.

Demet Değil Mehmet Olsaydım İşim Daha Kolay Olacaktı

50. Pantene Altın Kelebek Ödül Töreni'nde, Bahar dizisindeki etkileyici performansıylar "En İyi Kadın Oyuncu" ödölünü kazanan Demet Evgar, ödölünü alırken yaptığı konuşmada yaşamının sonuna kadar kadının eşitlik mücadelesinin parçası olacağını söyledi.

Demet Evgar konuşmasında kadınların yaşadığı zorluklara da dikkat çekti. "Bir kadın hikâyesi anlatıyoruz, kadın meselesi çok derin, çok eski. Ne kadar coşkulu da olsa, yaralı bir mesele. Her geçen gün gündem değişse de bazı gerçekler değişemiyor" diyerek, kadın olmanın zorluklarına değindi. Evgar, "Kadın olmaktan çok mutluyum ama samimi söylüyorum, Demet Evgar değil de Mehmet Evgar olsaydın, benim için biraz daha kolay olacaktı. Güven meselesini kazanabilmek için, erkeğin sadece erkek olması yeterli iken, büyük banka reklamlarında, otomobil reklamlarında, eğer trajik bir hata yapmadıysa ya da politik olarak üzerinde bir oyun oynanmadıysa, genelde erkek tercih ediliyor. Neden? Çünkü bizim malımız ve canımız erkekten soruluyor. Ama canımızın da malımızın durumu ortada. Kadın meselesini ne zaman yarılarnış oluruz? fdedi.

Ünlü keman sanatçısı Ayla Erduran'ı kaybettik

Türkiye'de ve dünyanın birçok yerinde verdiği başarılı konserlerle adını duyuran ünlü keman sanatçısı Ayla Erduran'dan acı haber geldi. Piyanist Gülsin Onay, sosyal medya hesabından yaptığı paylaşımlla Erduran'ın vefatını duyurdu:

"Ne büyük bir kayıp... Ayla Erduran'ı kaybettik. Büyük kemancımız, eşsiz müzisyenimiz artık aramızda değil. Onun sanatıyla, müziğiyle dokunduğu gönüller her zaman hatırlayacak. Müziğiyle yaşattığı duygular, bıraktığı izler silinmeyecek. Allah rahmet eylesin, mekânı cennet olsun. Sevenlerinin, ailesinin ve müzik camiamızın başı sağ olsun. Bu topraklardan böyle bir sanatçı geçtiği için ne kadar şanslı olduğumuzu her zaman hatırlayacağız." Diyerek duygularını paylaştı. Acı haberi alan ünlü piyanist Fazıl Say ise, sosyal medya hesabından şu mesajı paylaştı:

"Çok değerli Ayla Erduran'ın bugün vefat ettiğini derin bir üzüntüyle öğrendim. Ayla Erdoğan olağanüstü bir keman sanatçısıydı, gerçek bir müzisyendi. Yıllarca, onun konserleri ile büyüdük, onun gibi hür ve özgür ruhlu bir sanatçıyı tanıyarak çok şey öğrendik. Ayla, kalbiyle çalardı. Her notaya ruhunu katardı, acısıyla tatlısıyla, uzun bir 90 yıllık ömründe, hayatın getirdikleri ve götürdükleri, tüm doğası ile onun yaptığı müziğe tamamen yansırı. Duyarlı bir sanatçıydı. Cesurdu. Bir yandan -gerçek sanatçılığa özgü- 'Yaralı bir ruh' idi." Hepimizin başı sağ olsun. Müzik dünyası önemli bir değerini yitirdi. Işıklarda uyusun sevgili Ayla Erduran," şeklinde duygusal bir paylaşımında bulundu.

Ayla Erduran Kimdir?

Cumhuriyet'in ilk kuşak dünyaca tanınmış keman virtüözlerinden Ayla Erduran, 22 Ağustos 1934'te İstanbul'da dünyaya geldi.

Müziğe olan ilgisi ailesinden gelen Erduran, henüz 3 yaşında keman eğitimi almaya başladı. İlk resitalini ise on yaşında, Saray Sineması'nda verdi.

Erduran, kariyerinde dünya çapında pek çok önemli konserler verdi. Keman müziğine kattığı değerle Türk ve dünya müzik kültüründe derin izler bıraktı. İstanbul Araştırmaları Enstitüsü'nün Şubat 2019'da "İstanbul ve Müzik" Araştırma Programının sözlü tarih dizisi "İstanbul'un Seslerinde" ünlü keman virtüözü Ayla Erduran, "Bana yürümek artık keman çalmaktan daha zor geliyor" diyerek her zamanki içtenliğiyle müzik yaşamını şu sözlerle anlatmıştı:

"Müziği aşkla yaptım. Arka perde de neler geçirdiğimizi kimse bilemez; büyük trajediler, sevinçler, komiklikler... Çok zor ve enteresan bir hayatım oldu. Enescu, Menuhin gibi büyük sanatçıları tanıdım. 13 yaşında İvan Galamian ve Zino Francescatti gibi en büyük kemancılar hocam oldu. 22 yaşında Moskova Konservatuarı'nda David Oistrakh ile çalıştım. Dört kıtada konserler verdim. Avrupa'ya gönderildiğimde param yoktu ama A.Stradivari kemanım vardı."

Keman virtüözü, devlet sanatçısı, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası'nın 1958 yılından itibaren 40 yıl solistliğini yapan büyük usta Ayla Erduran son yolculuğuna İstanbul Atatürk Kültür Merkezi'nden uğurlandı. Cumhuriyetin sanat tarihinin önemli isimlerinden olan Erduran için düzenlenen cenaze törenine sanatçının ailesi, gazetemizin yazarları Zeynep Oral ve Evin İlyasoğlu'nun yanı sıra Cihat Aşkın, Rengim Gökmen gibi usta sanatçılar ve sanatseverler katıldı. Törende Beyoğlu Belediye Başkanı İnan Güney, AKM Sanat Yönetmeni Remzi Buharalı, İlber Ortaylı, Rengim Gökmen, Evin İlyasoğlu, CSO adına Cemi'i Cem Deliorman, İKSV Genel Müdür Yardımcısı Yeşim Gürer Oymak da dahil çok sayıda isim Ayla Erduran'ı ve onun müziğini anlattı.

Gazetemizin Evin İlyasoğlu, "Ayla'yı Dinler misiniz?" isimli sanatçıyı anlatan kitabından alıntılar yaptı. Büyük ustanın gençlere yönelik öğütlerinden söz etti ve Bach sevgisini anlattı.

Ortaylı, "Cumhuriyet kültür tarihinin muhteşem bir savaçısını uğurluyoruz" dedi. Gökmen, "Çok büyük bir virtüöz ve sanatçıydı. Adı altın harflerle yazılmalıdır. 1940'larda orkestralar emekleme çağındayken ve hiç kadın müzisyen yokken kemana odaklanmak olağanüstü bir olaydı. Bunu da 80 yıl devam ettirdi. Bana çok büyük bir ışık oldu. Müziğe tutkuyu ondan öğrendim" diye konuştu. Deliorman ise CSO adına Erduran'a saygılarını sunarak "Müziğindeki benzersizlik hepimiz için ilham kaynağıydı" ifadelerini kullandı. Menajeri Serpil Bağrıaçık ise Erduran için bir müze yapmak ve her yıl adına ödülleri verilmesi için plan yapıldığını söyledi. Ayla Erduran'ı anlatan bütün konuşmalarda sanatçının olağanüstü bir müzisyen oluşunun dışında iyi bir insan oluşuna, hayata bağlılığına, insan sevgisine vurgu yapıldı. Törende Murat Cem Orhan'ın şefliğini yaptığı orkestrayla kısa bir dinleti de yapıldı. Ayla Erduran, ardından Taksim Camisi'ndeki dini tören sonrası Zincirlikuyu Mezarlığı'nda toprağa verildi.

Gelecek sayımızda görüşmek dileğiyle umutla kalın.

SELVİ BOYLUM AL YAZMALIM

ÖYKÜ

CEZVEDEKİ KUŞ

YAZAN: Emine KAMÇI

eminekamci@hotmail.com

Bahçe kapısından girilen odada oturuyordum. Çevrem kalabalıktı. Erkekli kadınlı herkes bir şeyler konuşuyordu ama, ben hiçbir şey anlamıyordum. Ortalık loştu. Sabahın erken saatleri miydi, akşam mı oluyordu, yoksa dışarısı bulutlu muydu, bundan emin değildim. Ancak, odanın lambası da yanmıyordu. Öyle ki, içeriye bir kasvet çökmüştü.

Birden, bahçe kapısı hızla açıldı ve içeriye, tavuk büyüklüğünde, siyah bir kuş süzülüyordu. Sarsıntıdan, iç kapı da aralanmıştı. Öbür odalara kaçmasın diye, kalkıp kapıyı yeniden kapadım.

Bu olaydan, odadakiler hiç de rahatsız olmuşa benzemiyorlardı. Örneğin, biri de kalkıp bahçe kapısını kapatabilirdi. Oysa hiç kimse kılını bile kıpırdatmamıştı. Bu işte bir gariplik vardı. Benim dışındakiler, hiçbir şey olmamış gibi, aynı hararetle, konuşmalarını sürdürüyorlardı.

Bu garip kuş, -evet gerçekten de garipti- bir insan gibi, önce çevreyi gözleriyle şöyle bir taradıktan sonra, doğruca benim yanıma gelerek, kendisini kucağıma bırakıverdi ve bir kedi rahatlığıyla uykuya daldı.

Odadakilerin bu vurdumduymazlığı, artık canımı sıkmaya başlamıştı. Ben de onları yok saymalıydım ve öyle de yaptım.

Uyuyan bir bebeği, yatağına götürmenin telaşıyla, kuşu yavaşça kollarımın arasına alıp bahçeye çıktım.

Dışarısı da aynı şekilde kasvetliydi ve yine birileri, bahçedeki ağaçların altında oturuyorlardı. Fakat sandalyelere değil, yerlere serdikleri yaygılara oturmuşlardı.

Ben de hiç düşünmeden, yaygılardan birinin üzerine oturdum ve kucağımda bu garip kuş olduğu halde, az sonra da aynı yaygının üzerine, boylu boyunca uzandım.

Dışarıdakiler de tıpkı içerdekiler gibi, bana karşı kayıtsız görünüyorlardı. Ben de onlarla ilgilenmedim ve gözlerimi kapadım.

Kendime geldiğimde, yine yanımda birkaç kişi vardı ve kadın değillerdi.

Birden yine kollarımda yatan kuşu fark ettim ve olanları anımsadım. Ancak bedeninde, geldiği anki kıvraklık yoktu ve bir ölü gibi kendini salmıştı. Bu kez onu daha bir dikkatle inceledim.

Gerçekten de bir ölüydü ve artık nefes almıyordu.

Şu kısacık birliktelik anında bile ona nasıl da alışmış olduğumun farkına vardım ve yokluğundan büyük üzüntü duydum.

Hemen ardından, yerimden bir ok gibi fırlayarak, yanımdakilere, kuşa ne olduğunu sordum.

“Ne olacak, zehirlendi,” dediler hep bir ağızdan.

Öfke içinde:

“Siz mi yaptınız?” diye sordum.

Yine hep bir ağızdan: “Tabii!” dediler ve “Zaten sen de bir ölüsün artık!” diye eklediler.

“Peki, beni kim öldürdü?” diye titreyerek sordum.

İçlerinden kalın seslisi:

“Oo!” diye gürlledi ve diğeri, “Onun yokluğu,” diye tamamladı.

Kendi kendime, “Şu garip kuş, beni yokluğuyla öldürüyorsa, insan denen harika yaratığın yokluğu bana ne yapar acaba?” dedim.

Birden, başım dönmeye, ortalık kararmaya başladı ve sonra ben de o karanlıklar içinde kaybolup gittim.

Karanlık bir otobüsün içinde gözlerimi açtığımda, dışarıda bir kadın, ağıtlar yakarak ağlıyordu. Söylediklerini anlayamıyordum ama yitirdiği bir şeylere ya da birilerine ağladığı besbelliydi. Ses, bazen uzaklaşıyor, bazen de yaklaşıyordu. Ben de iyice meraklanıp, ayağa kalktım ve otobüsten indim. Aşağı iner inmez de ağlayan kadınla burun buruna geldim. Elinde bir cezve vardı ve aşağı yukarı gezinip duruyordu.

Merak içinde yanına gittim ve cezvede ne olduğunu sordum.

Kadın, ağlamasını kesmeden ağıtına bir sözcük ekleyerek, “Ruhlar!” diye bağırdı.

Sanki bana yanıt vermiyordu da ağıtını çoğaltıyordu.

Daha çok heyecanlanmıştım ve yine sordum:

“Kimlerin ruhları?”

O da yine aynı tekdüzellikle, “Herkesin!” dedi ve ağlamasını sürdürdü.

Pek bir şey anlamamıştım ama yine de ürpermiştim. “Nasıl yani?” dedim korkarak.

Kendi kendine söyleniyor gibi, “Senin, benim, herkesin!” diye sıraladı bu kez korkum daha da artmıştı bu sözler üzerine.

“Şimdi biz, hepimiz öldük mü yani?” diye mırıldandım kendi kendime ve o garip kuşu da düşünmeden edemedim.

Kadın, düşüncelerimi okumuş gibi, “Evet, o da burada, bu cezvenin içinde,” dedi ve cezveyi hızla elinde sallamaya başladı. Fakat az sonra kolunun gücü tükenmiş gibi, parmakları çözülde ve cezve serbest kalınca ters bir şekilde yere düştü.

Kadın doğru söylemişti. Gerçekten de cezve boş değildi. Yere düşer düşmez, sanki grimsi bir bulut kümesi gökyüzüne yükselmişti ve bu kümenin içinde, birçok siyah kuş vardı.

Kadın, “Sonunda gittiler,” dedi huzurlu bir şekilde. Artık ağlamıyordu.

YÜREĞİMİZDEN TAŞANLAR

Şiir

YAZAN: Fatma Işık KAYA (Fadime)

fadime.62@gmail.com

GİZLİ SEVDAM

Sen aşkı kovalarken
Gelgeç sevdaların peşinde.
Ben seni düşlememek için
yalınlılıç savaşıyorum yüreğimle
Ruhumun karanlık dehlizlerinde.
Biliyorum kazananı olmayacak bu savaşın.
Didişip duracağız kim bilir kaç zaman
Ben ve yüreğim.
Onu kılıç darbelerimle örseleyeceğim.
Biliyorum gelmeyecek
O bir karış havadaki aklı başına.
Gitmemekte direnen arsız duygular
Kemirip duracak için için.
Gizli sevdam
Sen bunları asla bilmeyeceksin.
31-Mayıs-2024-Cuma

UMUT ŞARKILARI

BÖYLE GELMİŞ BÖYLE, BÖYLE GEÇER DÜNYA

<https://www.youtube.com/watch?v=47kszbvga2q>

SÖZ: FECRİ EBCİOĞLU

BESTE: RAHBANİ BROTHERS'

SESLENDİREN: GÖNÜL AKKOR

Böyle gelmiş böyle, böyle geçer dünya
Günlerimiz bitecek bir gün saya saya
Seneler koşuyor, gülüp ağlatıyor
Bir yol bak aynaya ömrümüz geçiyor
Neşe, keder hepsi geçer
Bize kâr kalan nedir bu dünyadan
Daha dün çocuktun sokaklarda koşun
Yarın belki göç var, bu dünya olmaz yar
Böyle gelmiş böyle, böyle geçer dünya
Günlerimiz bitecek bir gün saya saya
Neşe, keder hepsi geçer
Bize kâr kalan nedir bu dünyadan